INTERVIURI INTERVIURI INTERVIURI

54.181

MARIN MINCU

De ce scriu Poezie

Traian T. Coşovei
Dumitru Crudu
Paul Daian
Caius Dobrescu
Vasile Petre Fati
Bogdan Ghiu
Felix Lupu
Angela Marinescu
Gabriela Negreanu
Ştefania Plopeanu
George Popescu
Mariela Rotaru
Liviu Ioan Stoiciu

INTERVIURI INTERVIURI INTERVIURI INTERVIURI

PONTICA

Scanned with OKEN Scanner

132.677

II 54.181

MARIN MINCU

DE CE SCRIU POEZIE . . .

(Traian T. Coşovei, Dumitru Crudu, Paul Daian, Caius Dobrescu, Vasile Petre Fati, Bogdan Ghiu, Felix Lupu, Angela Marinescu, Gabriela Negreanu, Ştefania Plopeanu, George Popescu, Mariela Rotaru, Liviu Ioan Stoiciu)

010794
B.C.U. - IASI

PONTICA, 1996
Constanţa

Scanned with OKEN Scanner

Argument

De ce scriu poeţii poezie? Acesta e un secret pe care nici ei nu-l ştiu. Nu se poate spune cu exactitudine ***de ce poeţii scriu*** *poezie din timpuri îndepărtate; ceea ce rămîne sigur, e doar faptul că* ***o scriu****. Se pare că există misterioase pulsiuni interioare care declanşează actul poetic, act salvator în ordinea integrării heideggeriene a fiinţei. Nu se înţelege cum acest* ***hybris****, creativ şi existenţial, poate fi admis de instanţa transcendentală, ca şi cum ar reprezenta una dintre îndeletnicirile cele mai lejere.*

Mulţi cercetători îşi imaginează prezumţios că pot descrie resorturile procesului poetizant, divulgîndu-i astfel mecanismele secrete; este, desigur, posibil ca, prin încercări repetate, să ne apropiem de ***vîrtejul*** *textual care aboleşte realul şi să atenuăm din spaima metafizică pe care o dă operaţia de* ***transfert*** *a scrisului.*

Nu vreau să susţin că prin aceste luări de cuvînt (în cadrul dezbaterii organizate pe această temă de editura ***Pontica*** *cu prilejul celui de al treilea Tîrg Internaţional de Carte de la Bucureşti din iunie 1995) ale poeţilor publicaţi în colecţia* ***Euridice****, s-a adus o contribuţie decisivă într-o problemă atît de esoterică. Important este, însă, faptul că Traian T. Coşovei, Dumitru Crudu, Paul Daian, Caius Dobrescu, V. P. Fati, Bogdan Ghiu, Felix Lupu, Angela Marinescu,*

Gabriela Negreanu, Ştefania Plopeanu, George Popescu, Mariela Rotaru şi Liviu Ioan Stoiciu s-au exprimat cu gravitate maximă, expunîndu-şi punctul de vedere în legătură cu ***interogaţia liminară****. Să luăm act de această întîmplare profundă şi să meditām asupra enunţurilor "pythiatice" aparţinînd poeţilor enumeraţi, cuprinse în acest volum.*

Marin Mincu (1996)

Scanned with OKEN Scanner

TRAIAN T. COŞOVEI
(1954 - Bucureşti)
Facultatea de Litere

VOLUME:
Ninsoarea electrică (1979, Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor), **1, 2, 3 sau...?** (1980), **Cruciada întreruptă** (1982), **Poemele siameze** (1983), **În aşteptarea cometei** (1986), **Rondul de noapte** (1987), **Pornind de la un vers** (1990), **Bătrîneţile unui băiat cuminte** (Pontica, 1995, Premiul Asociaţiei Scriitorilor).

Scanned with OKEN Scanner

"Nu aş vrea să răspund acestei întrebări..."

De ce scriu poezie? Iată o întrebare mai încurcată decît nodul gordian... Poezia îţi deschide drumul către un teritoriu fascinant, dar te expune unor pericole mortale. Nu are rost să enumerăm nume de mari poeţi care nu au mai suportat contactul cu **lumea fizică**, preferînd metafora existenţială în schimbul unui "deşert de iluzii".

Ca orice debutant în ale metaforei, spun şi eu că actul creator începe cu un gest superior de imitaţie... Mi-am permis chiar să fac o comparaţie cu aceia ce, studiind la Academia de Arte, încep prin a copia (transcrie) o mînă, o ureche, capul lui Moise... detalii... umbre... Şi asta pînă cînd gestul lor aparent mimetic va deveni prima treaptă în calea dobîndirii unei **viziuni**.

Copil fiind, obişnuiam să-i terorizez pe musafirii familiei noastre cu un fel de "dicteuri". Le întrerupeam convorbirile, rugîndu-i să noteze (la trei, patru ani nu ştiam decît să mîzgălesc hîrtiile pe care, imprudent, tatăl meu le lăsa la îndemîna mea) un fel de istorioare poetice. Am mai avut un avantaj: tatăl meu mă lăsa să pictez nestingherit pe pereţii enormei mele camere ($35m^2$) în care am locuit pînă după cutremurul din 1977. Pictam tot felul de compoziţii pe care numai naivitatea şi imaginaţia unui copil le puteau produce.

După nişte ani, a venit un zugrav ca să dea cu bidineaua şi s-a crucit... Eram o familie veselă şi destul de trăsnită în faţa **şpaclului**, **canciocului** şi a **pompei** sale de humă. Înainte de a se şterge "opera" mea de pe pereţi, taică-meu a chemat un văr de-al lui, pictor, ca să le copieze... copii neizbutite care s-au şi rătăcit. Din acea perioadă mi-au rămas cîteva tablouri înrămate care atîrnă şi acum pe pereţii apartamentului meu. Toată lumea bănuia că o să apuc

pensulele şi şevaletul... dar n-a fost să fie aşa.

Nu aş vrea să răspund acestei întrebări ("De ce scriu poezie?") cu aerul celui care - acum - are în raft zece volume. Prefer să-mi păstrez candoarea (dacă mai e posibilă?!) acelor ani destul de confuzi, dacă stăm să ne gîndim că ignoranţa mea a "prins" moartea lui Dej şi înscăunarea lui Ceauşescu (1965), mizeria şi suspiciunea, teroarea care plutea deasupra lumii artistice, umilinţa şi coridoarele ei lăcuite, izolarea şi pereţii ei capitonaţi cu pluş, servitutea şi fotoliile ei de orchestră...

Am avut şansa unei facultăţi "aerisite"... profesori buni, traduceri bune. Era o perioadă de dezgheţ dar asta nu însemna că puteai publica uşor. Ne întîlneam - Florin Iaru, Ion Stratan şi mai tîrziu M.Cărtărescu - să ne citim poemele la o cafea (era încă accesibilă) la Arhitectură ori la Capşa. Visul nostru era să luăm un premiu literar la Piteşti sau la Iaşi. Poezia noastră era considerată "nonconformistă", "intimistă"... Cu "ironia" din versurile noastre nu treceam de nivelul gazetei literare de perete a facultăţii ori de paginile publicaţiilor studenţeşti. Frecventam cenaclul "Junimea" condus de profesorul Ov.S.Crohmălniceanu şi, după cutremurul din 1977, "Cenaclul de Luni" al lui Nicolae Manolescu. Aici s-a format - cred eu - spiritul de generaţie. Or, noi consideram "generaţia" grupul nostru care dădea tonul "Cenaclului de Luni". Abia mai tîrziu avea să se umfle aluatul teoretic... să ne ia de rever...

Am început să scriu poezie din nevoia de a-mi găsi o identitate într-o epocă ce exalta uniformizarea... nivelarea! Doream să mă găsesc pe mine însumi într-o maree uniformă. Cred că acelaşi lucru l-au trăit şi colegii mei. De aici şi solidaritatea care ne-a unit la început. În 1978, am obţinut premiul de debut la două edituri ("Cartea Românească şi

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI
LITERE

"Albatros") cu două volume diferite (**Ninsoarea electrică** și **1, 2, 3 sau...**), care aveau să apară în 1979 și 1980. Primul a luat și premiul Uniunii Scriitorilor. Am avut șansa că și colegii mei au debutat în următorii ani și astfel spiritul de competitivitate și acela de solidaritate s-au menținut intacte.

Prin 1982 ne-a apărut antologia colectivă **Aer cu diamante**: Cărtărescu, Coșovei, Iaru, Stratan și Tudor Jebeleanu cu grafica și fotografiile. Ca poet, a fost cea mai frumoasă amintire de generație. Astăzi, cînd citesc atîtea anchete, mese rotunde sau pătrate, dezbateri care risipesc cerneala tipografică pe tema "dacă generația '80 mai există", mă gîndesc la anii aceia, poate cei mai frumoși, inconștienți și curați, care ne-au unit în jurul poeziei ca în preajma unui miraculos foc de tabără.

În 1990 am reușit, în sfîrșit, să public o carte despre generația mea (și nu numai) în care apar aproape toți colegii cu care pornisem în urmă cu un deceniu. A fost o carte care m-a ajutat să mă regăsesc, să mă situez undeva pe harta sensibilității unei grupări poetice care, mă încăpățînez să cred, a schimbat - după mai bine de un deceniu - ordinea cuvintelor.

Scanned with OKEN Scanner

DUMITRU CRUDU
(1967 - Basarabia)
Student la Universitatea din Braşov

VOLUME:
E închis, vă rog nu deranjaţi (Pontica, 1994).

Născut în Basarabia în 1967, ***Dumitru Crudu*** *cunoaşte în detalii întreaga aventură a poeziei noastre din ultimile decenii; o cunoaşte atît de bine încît, precaut, încearcă să n-o repete, dar din impactul cu semnele - cuvinte, discursul său apare descărnat, nud, aproape de gradul zero. Nu se constată decît o pronunţie neutră, o izolare aleatorie a lexemelor (ce se constituie fiecare într-un vers) ca şi cum s-ar întoarce către uzul lor originar. Totul se dovedeşte însă o stratagemă căci din pliurile versurilor se iscă suple mişcări de învăluire ce-şi dispută noutatea angajării semiozice: e ca şi cum limba ar fi pusă la probă după o etapă de amnezie insesizabilă. Poetul atinge momente de reală virtuozitate în acest exerciţiu de re-scriere şi re-învăţare a limbii. Subiectul scriiturii mimează un ton naiv, o retractilitate infantilă, propice de fapt prizei orale de structurare a rostirii poetice. În acest sens, există o continuă tatonare a energiilor latente ce zac în limbă (extrase din memoria pasivă) pe care reuşeşte să le canalizeze în act. De la aparenta colocvialitate şi oralitate (aparţinînd spaţiului lingvistic basarabean), brusc poezia se coagulează şi se instaurează manifestîndu-se autonom după ce a recuperat scoriile iscate din neîntrebuinţarea îndelungată. Astfel, focalizarea semantică apare ca rezultat al acestei rafinate intrări în posesie sentimentală. Prin felul său atît de original de a evolua în interiorul formelor poetice comune, Dumitru Crudu se prezintă ca un debut de excepţie.*

Marin Mincu (1994)

"O relaţie de invidie..."

Cînd scriu poezie vreau să modific raportul meu cu textul însuşi şi cu realitatea. Vreau să-l schimb. Prin poezie vreau să scap de sentimentul irealităţii, deşi deocamdată încă n-am reuşit. Totuşi, intenţia mea este să găsesc un asemenea punct de vedere asupra realităţii care să fie unul inedit. Vreau să privesc realitatea din afara ei. Pentru a fi obiectiv trebuie să fii extrem de subiectiv. Către această maximă subiectivitate tind. Locul de unde privesc realitatea şi textul aş vrea să fie în afara realităţii şi a textului, pentru că mi-e frică să nu fiu înghiţit de ele. Tototdată faptul de a nu mai privi realitatea din interiorul ei mă va ajuta să scap de o viziune prea generală asupra acestor lucruri. Eu nu mai vreau să ridic realitatea numai către ea însăşi. Nu mai vreau s-o privesc numai din punctul ei de vedere, M-ar interesa să văd realitatea prin ochii muştelor, gîndacilor, omizilor. O relaţie de dragoste, o poveste de dragoste povestită de gîndacii din camera mea. Să mă văd cu ochii lor. Totodată în relaţia mea cu obiectele vreau să scap de terorarea obiectelor. Vreau să-mi recapăt subiectivitatea în relaţie cu obiectele. Vreau să fiu subiectiv în raport cu ele. Nu mai vreau să fiu un obiect. Vreau să ajung la aceasta supunîndu-le unui proces de subiectivizare.

Vreau ca poezia mea să nu mai conţină decupaje, ci să fie ea însăşi un decupaj. De exemplu, un decupaj dintr-o carte de stomatologie sau din codul penal şi constituţia republicii Moldova sau a republicii populare Congo. Oare n-ar fi interesant?

Am observat deseori că scriam poezie cînd nu aveam timp. Cînd toţi în jurul meu se plictiseau şi nu aveau ce face. Atunci începeam să scriu. La început era un joc. Rezultatele

întotdeauna erau altele decît cele pe care le așteptam eu. Cînd o poezie îmi reuşea, scăpam de plictiseală. Cînd o ratam, plictiseala devenea şi mai mare, complet insuportabilă. Era o aventură care nu ştiu unde mă ducea. Cu ajutorul poeziei descopeream necunoscutul din mine.

Față de poeziile altora am avut întotdeauna o relație de invidie.

Acum nu poți scrie poezie fără să cunoşti bine ce scriu alții. Poezia se poate înnoi de unde nici nu te aştepți.

Încît, eu m-am hotărît să mai dau la o facultate.
La stomatologie.
Poate voi reuşi să scriu şi eu o poezie bună.

Scanned with OKEN Scanner

PAUL DAIAN
(1954 - Crîscior, Hunedoara)

VOLUME:
Debut - **Poeme sororale** (1987), **Johann** (Pontica, 1993), **Turma de porci** (1994), **Trei poeme** (Pontica, 1995), **Cerul şi ochii săi oblici** (Pontica, 1996).

Am mizat hotărît pe talentul lui Paul Daian înainte de debutul editorial (pe care l-am impus cu dificultate în faţa unor obtuzităţi generalizate), convins imediat că tensionaea extremă a discursului invita la opţiunea necondiţionată. După ***Poeme sororale*** *(1988), poetul atinge în* ***JOHANN*** *acea amînată dezacordare firească, îşi relaxează adică dicţiunea în vederea identificării diferenţei specifice: există aici o tratare generoasă a temei subiectului jubilant şi posesiv, reluată orgolios prin intuirea sobră a tuturor variaţiunilor concertistice. E posibil ca Paul Daian să ne rezerve marea surpriză a Poetului aşteptat (în cadrul ultimei promoţii postmoderniste), anunţată deocamdată doar prin slăbirea voluntară a gîndirii poetice, înscrisă subtil în detaşarea ambiguă a vocii.*

(1993)

După volumul ***JOHANN*** *(1993), Paul Daian continuă să-şi destindă discursul, aşa cum am prevăzut, propunînd prin aceste* ***Trei poeme*** *(Pereţii de cianură, Cînd bufniţa galopează ca un cal, Povestea poetului şi a părului de porck) o deschidere de viziune poetică, deocamdată fără egal în contextul poeziei postmoderniste de după Nichita Stănescu. Ceea ce se impune de la prima lectură este gravitatea subiacentă, cinică, prin care se asumă existenţa extremă ca urmă/amprentă a eului abisal.*

(1995)

Nu trebuie să surprindă opțiunea axiologică a editurii noastre pentru PAUL DAIAN. Cu acest al treilea volum, ***Cerul și ochii lui oblici****, poetul continuă linia dură a discursului qvasiexpresionist din* ***JOHANN*** *(1993) acutizînd la maximum o stare de anxietate existențială și textuală; se sublimează reziduurile lacaniene ale unui plonjon metafizic în zonele cele mai obscure ale subiectului poetic, zone ce au fost explorate pînă în prezent cu instrumente dintre cele mai timide. Duritatea experimentalistă a demersului, despre care vorbeam și cu alte ocazii, se înscrie în direcția poeziei* ***negre****, postmoderne, cultivate la noi cu obstinație bărbătească mai ales de poeta Angela Marinescu.*

(1996)

Marin Mincu

DOMNULE MARIN MINCU*

AM ÎNTÎRZIAT CU PREDAREA VOLUMULUI PORCKEŞTE DE MULT IERTAŢI-MĂ SE ÎNTÎMPLĂ CEVA CU MINE DAR NU ŞTIU CE PROBABIL CEVA GRAV ÎN ORDINEA VIEŢII LA ÎNCEPUTUL LUI AUGUST AM FOST INTERNAT LA PSIHIATRIE VREO DOUĂ SĂPTĂMÎNI CA URMARE A UNEI MICI TENTATIVE DE SINUCIDERE AU VRUT SĂ-MI FACĂ ELECTROŞOCURI DE ACEEA M-AM EXTERNAT LA ÎNCEPUTUL TRATAMENTULUI DEŞI UNUI FEUDAL I SE APLICĂ UN TRATAMENT MEDIEVAL ÎNSĂ EU M-AM ÎNFURIAT ŞI M-AM MUTAT ÎNAPOI ÎN LUMEA PE CARE O PRICEP DIN CE ÎN CE MAI GREU SÎNT LA LIMITA PE CARE NU O MAI RECUNOSC DECÎT DIMINEAŢA PREŢ DE CÎTEVA MINUTE DUPĂ CARE VIREZ SPRE O IREALITATE PRIMITIVĂ DAR SLAVĂ ZGUDUITORULUI LIRICĂ

AM HOTĂRÎT IREVOCABIL CA PÎNĂ LA SFÎRŞITUL ANULUI PROBABIL DE CRĂCIUN SĂ-MI TAI URECHEA STÎNGĂ VREAU SĂ FIE FRIG ZĂPADĂ SOARE SÎNGE MUTILARE POEZIE SUFERINŢĂ VINOVĂŢIE AM VRUT SĂ-MI TAI O MÎNĂ ŞI NU AM REUŞIT AM VRUT SĂ-MI DAU FOC ŞI NU AM REUŞIT AM ÎNCERCAT DE ZECE ORI SĂ MĂ SINUCID ŞI NU AM REUŞIT ÎNCĂ SĂ-MI TAI URECHEA STÎNGĂ VOI REUŞI CU CERTITUDINE ESTE URECHEA CE STĂ LIPITĂ DE RĂUL VIEŢII CA TENCUIALA DE ZID NU

---

* Scrisoare primită de la Paul Daian, scrisă în întregime cu majuscule. O publicăm cu permisiunea autorului. (M.M.)

MAI VREAU NICI S-O AUD NICI S-O VĂD ÎN PAVILIONUL EI STĂ CINEVA FRATE BUN CU ÎNTUNERICUL DULCE CĂLDUŢ ŞI PUTRED ACEST PAVILION VA PLECA DE LA MINE AŞA CUM POEZIA MĂ VA GĂSI TOT TIMPUL NU MAI FAC FAŢĂ VIEŢII NU-MI MAI FAC FAŢĂ MIE ÎNSUMI UMILINŢA ŞI VINOVĂŢIA MEA SÎNT NEÎNTRECUTE SÎNT UN SALTIMBANC FĂRĂ PIELE CU HAINELE LIPITE DE CARNEA CRUDĂ ASTA ESTE VIAŢA DA ASTA ESTE VIAŢA ŞI ÎNCĂ CE VIAŢĂ CUM O VREA ZGUDUITORUL

DE FOARTE MULT TIMP CEVA COLCĂIE ÎN UMBRA MEA ŞI NU REUŞESC SĂ-L ZDROBESC MĂ ZDROBEŞTE EL SAU EA CINE ŞTIE RĂUL NU ARE UMBRĂ PROPRIE SE FOLOSEŞTE DE A NOASTRĂ CA SĂ NU SE CREADĂ CĂ SÎNT SCHIZOFRENIC UN PRIETEN VA FILMA TĂIEREA URECHII CIRCUMCIZIA EI CARE DE FAPT VA FI CIRCUMCIZIA PROPRIULUI MEU CREIER OBOSIT ŞI ÎNSTRĂINAT VREAU SĂ MĂ ODIHNESC VREO CÎTEVA SUTE DE ANI DEŞI IUBESC VIAŢA MI-E LEHAMITE DACĂ MAI SCRIU ACUM MĂ SUFOC

LA O BUNĂ ÎNŢELEGERE ŞI LA O BUNĂ VEDERE

PAUL DAIAN

19 SEPTEMBRIE 1995

CAIUS DOBRESCU
(1966 - Braşov)
Absolvent al Facultăţii de Litere, Bucureşti.

VOLUME:
Spălîndu-mi ciorapii (Pontica, 1994, Premiul de debut al ASPRO); **Efebia** (1994).

Braşovean, născut în 1966, Caius Dobrescu aparţine aşa-zisei promoţii '90. Acest volum de debut, intitulat polemic ***Spălîndu-mi ciorapii*** *se înscrie în direcţia unui suprarealism cenzurat (cel din* ***Diamantul conduce mîinile****) tentînd să realizeze dezideratul lacanian de demontare definitivă a ceea ce înseamnă* ***subjectum*** *liric. Nimic din ceea ce era dat ca scontat poetic nu mai appare aici: se poate vorbi de o* ***a-poeticitate*** *programată în vederea recuperării eului secret. Obsesiile cele mai profunde sunt tratate* ***homeopatic****, adică se încearcă un sondaj* ***en-abyme*** *în biografie pentru a se atinge autenticitatea discursului ca poiesis. Fibra autentică se externează pe măsură ce se descinde cît mai adînc în substraturile freudiene ale fiinţei. Atunci cînd această livrare autobiografică depăşeşte un anumit grad de intimitate, textul propus se omologhează ca poezie experimentalistă în linia* ***post-novisimilor*** *italieni. Pentru un prim volum, Caius Dobrescu ne comunică, firesc, şi o anume crispare, ceea ce confirmă implicarea autentică în scriitură.*

Marin Mincu (1994)

Democrația este frumoasă

În 1922, Barbu Fundoianu afirma că literatura română este doar o colonie a literaturii franceze. Afirmaţie care, de atunci încoace, şochează pe toată lumea. Luată în literă, teoria pare absurdă. Nu mai este aşa, dacă o considerăm o pură intuiţie a modului cum modernitatea românească se percepe pe sine. Exagerînd, Fundoianu scotea la suprafaţă o mentalitate răspîndită şi persistentă. Trădînd o stare de fapt, el reda o stare de spirit.

Răsăriţi în mijlocul unei populaţii agrare în proporţie de 80%, cu obiceiuri patriarhale, inerţii, fobii provinciale, modernii nu aveau cum să nu se simtă suspendaţi. Mesajul lor se adresa mai degrabă Societăţii Naţiunilor, Internaţionalei Comuniste, boemei pariziene ori, la limită, străromânilor şi pelasgilor din delirurile lui Aron Densuşianu, decît comunităţii în mijlocul căreia funcţionau.

Autismul modernităţii a fost mult agravat de comunism. Fie că au rezistat cu demnitate, fie că s-au livrat turpitudinilor supravieţuirii sub sovietici, reprezentanţii acestei sensibilităţi şi-au dezvoltat aceeaşi identitate mitologică. Ei se simţeau scîntei ale spiritului luminii căzute, printr-un accident absurd şi oribil, în ghiarele Întunericului. Acest motiv ideologic a migrat subteran, transmiţîndu-se şi viguroasei generaţii ce redescoperea, în anii '60, modernismul. Astfel încît tînărul poet român al epocii sărea, ades, de la coada vacii direct în mijlocul misticii salvaţioniste şi al sofisticării maniheene.

Intelighenţia noastră, cu poeţi cu tot, a împărtăşit doar două lucruri cu activiştii şi securiştii pe care pe bună drepatate îi detesta: a) dispreţul şi b) teama de "masele populare". Intelighenţia a trăit cu sentimentul unui dublu

asediu al aparatului de partid, pe de o parte, şi al tenebroasei stihii populare pe de alta. A scrie poezie pură, orfică, autoreflexivă, îmbibată chiar cu alchimie, cabală ori isihasm însemna atît să te absolvi de participarea la şedinţele de partid cît şi să te abstragi din mareea vulgarităţii proletare.

Repulsia faţă de instrumentele umane ale totalitarismului a fost şi este absolut justificată. Ar fi fost excelent dacă ea s-ar fi tradus prin atitudini clare, prin declaraţii publice, printr-o mai susţinută respingere a micilor favoruri oferite de sistem. Dar, oricum, această repulsie rămîne legitimă. Aşa cum este de înţeles că, pentru a rezista, poeţii şi intelighenţia aveau nevoie de un mit asemănător cu acela al Shekkinei. În mistica ebraică, Shekkina este lumina pură a divinităţii rătăcită printre rebuturile tenebroase ale creaţiunii care alcătuiesc universul aşa cum îl cunoaştem noi. Intelighenţia română avea nevoie să se simtă asemenea poporului ales, chemat să păstreze pîlpîirea luminii sacre pînă în ziua cea mare a salvării.

Ceea ce este mai greu de înţeles, însă, este repulsia faţă de popor. Acea pendulare între ignorare ostentativă şi fobie care a făcut posibil, de exemplu, găunosul program de antrenare a geniilor naţionale gîndit de Constantin Noica şi luat în serios de atîţia dintre noi. Ideea că o mînă de băieţi foc de deştepţi ar putea valora cît toate milioanele populaţiei noastre la un loc este afină delirului totalitar.

Ce legătură au toate acestea cu motivul pentru care eu scriu poezie? Trebuie să recunosc că în adolescenţă a fi admis în clubul distins şi exclusiv al orficilor noştri carpatini mi se părea un scop în sine. Să fii poet însemna să participi la ceva ezoteric, să te simţi un iluminat, o steluţă deasupra vitelor sociale. Am descoperit, însă, datorită poeţilor americani pe care i-am devorat cu pasiune că pot exista moduri de viaţă pe

cît de exterioare ifoselor preţioşilor noştri, pe atît de mult mai pline de semnificaţie şi de recompensă morală. Am înţeles cît de promiscue sînt atît dispreţul cît şi frica de ceilalţi, şi cît de contraproductive pentru poezie.

Dispreţul este mutilant, imbecilizant pentru cel ce îl practică. Intelighenţia noastră, care a citit sau a auzit unele lucruri legate de antropologia culturală, ştie că este şic să consideri că băştinaşii din Tobriand, pigmeii ori tuaregii ne sînt echivalenţi în absolut, trebuie să-i privim ca pe nişte egali şi merită să încercăm să vedem lumea prin ochii lor. Vecinul nostru, însă, care ascultă muzică populară sîrbo-gitană, îşi pune pe perete "Răpirea din serai", se descalţă în tren ori citeşte **Infractorul** nu este în aceeaşi măsură o fiinţă umană? Ei bine, este. În mintea sa de mutant cultural se petrec lucruri la fel de complicate ca în aceea a unor guarani din Amazonia. Ca să descoperi asta, şi ca să dai peste nas tembelismului intelighenţiei, merită să scrii poezie.

Frica de "mase" este şi ea paralizantă. Sterilizantă. Poeţii puri s-au obişnuit cu un public crescut în casa literaturii înalte, disciplinat, rafinat, un public docil, în felul său, prin excelenţă domestic, dezbărat de instincte. Dar să scrii numai pentru această specie preţioasă mi se pare plictisitor şi laş. Poezia are haz dacă găseşte nervul să se adreseze direct publicului sălbatic, hrănit cu învăţămîntul public românesc, cu televiziune, folclor suburban, rebus, rock, pop, folk, SF şi fantasy, jocuri pe computer, desene animate ori reviste pornografice. Să ai de a face cu un asemenea public nu înseamnă să i te supui, nu înseamnă să nu îl crezi ameninţat şi de imbecilitate. Pe lîngă eventuala imbecilitate, însă, această diversitate umană ascunde multe altele. Trebuie să îndrăzneşti să o ataci frontal şi să o cîştigi pentru viziunile tale. Trebuie să pătrunzi în mintea fascinantă a publicului sălbatic, să-i

exprimi fantasmele, să reciclezi şi să redai forţă reziduurilor de mituri străvechi, de ritualuri, de cîntece eroice din subsolurile acestei minţi.

Vreau să spun că poezia este, pentru mine, să nu vezi democraţia ca pe cel mai mic dintre relele posibile, ca pe regimul cel mai corupt, cu excepţia tuturor celorlalte. O asemenea abordare negativă mi se pare sterilă, moartă. Pentru mine, democraţia este o valoare în sine, este o formă a binelui. Democraţia este plină de măscărici pentru că una dintre originile ei este carnavalul popular. Iar poezia care să exprime o bunăcredinţă democratică trebuie să-şi aibă şi ea rădăcinile în cultura pieţii, a tîrgului, în splendoarea renascentistă a sus-numitului carnaval. Spiritul acestei poezii este celebrarea vieţii, cu întregul ei cortegiu dionisiac. Forţa ei stă în îmbinarea extazului cu autoironia, a orgiei cu zeflemeaua şi în credinţa că trăim într-un univers infinit de deschis.

Eu scriu poezie pentru a spulbera propriile mele fumuri, tentaţia de a mă crede iluminat. Scriu poezii pentru a îi înţelege pe cei foarte diferiţi de mine, pentru a învăţa să-i accept. Scriu poezii deoarece intuiesc că lumea este bună în esenţa ei, carnea nu este duşmanul spiritului şi Dumnezeu are, fără nici o îndoială, simţul umorului.

VASILE PETRE FATI
(1944 - Constanța)
Facultatea de Filosofie

VOLUME:
Floare de leandru (1967); **Vedere la amiază** (1975); **Cum am crescut un zmeu. Povești** (1976); **Fragi în noiembrie** (1978); **Paradisul de fier** (1980); **Barcă de vînzare. Povestiri** (1980); **Portocale pentru eschimoși** (1983); **Peripeții de vacanță** (1986); **Un om în cîmp. Roman** (1989); **Copilul tuns zero** (Pontica, 1992).

*Vasile Petre Fati e un nume cunoscut a cărui poezie vorbește de la sine, fără să mai fie nevoie de vreo prezentare. Totuși mă simt dator să spun că, nu știu din ce motive, nu am scris niciodată despre cărțile sale. În perspectiva împlinirii acestei datorii profesionale, afirm acum că, prin **COPILUL TUNS ZERO**, poetul tomitan propune atenției una din vocile marcante ale momentului, demonstrînd că poezia adevărată trece dincolo de orice determinism generațional.*

Marin Mincu (1992)

Animalul ăsta care scrie ca să se salveze

Prima impresie: întrebarea e cam retorică. Abia după asta realizezi - dar cu o precipitare de zile mari - că răspunsul te poate marca definitiv. Întotdeauna cele mai simple întrebări provoacă, la început, o mare nedumerire, pentru ca, apoi, simplicitatea acestora să te urmărească pentru totdeauna.

În ce mă priveşte mi-aş dori un răspuns ferm şi, dacă se poate, cît mai limpede. Cîndva am răspuns cam aşa la o întrebare asemănătoare: domnule, scriu pentru că, asemenea condamnatului, trebuie să-mi ispăşesc pedeapsa. E un oarecare adevăr şi în acest răspuns. Böll a răspuns substituindu-se hoţului clasic prins asupra faptului şi care, întrebat de ce fură, a răspuns simplu: n-am încotro.

Nu încape nici o îndoială că e voba de un destin, de o anume fatalitate a relaţiei, lucru perfect raţional, dacă stai să te gîndeşti (şi să realizezi) că absolut totul este perfect calculat în această lume care ni se pare, de atîtea ori, incoerentă.

Altă constatare: un răspuns lucid nici nu se poate da unei asemenea întrebări care te pune în situaţia de inferioritate logică, eu ştiu, de exemplu, de ce plouă sau de ce ninge, ştiu de ce sînt fericit sau nefericit, îmi palpez, cît pot, micul destin, dar a răspunde coerent la această întrebare nu mi se pare prea onorabil. În asemenea situaţie chiar şi celebrul **nu ştiu** face o impresie mai bună.

Apoi, ştiu tot felul de răspunsuri culturale despre povestea asta cu a scrie poezie; mă jenez să le dau, nu pentru doza de livresc conţinută, ci pentru că nu mă mai interesează demult să ocultez pe cineva astfel. Probabil că scriu dintr-o teamă apăsătoare de moarte - lucru perfect valabil - sau dintr-o teamă, şi mai înfricoşătoare, de viaţă. Nu sînt un om

prea puternic dar nici prea slab, nu sînt nici ceea ce s-ar chema un om oarecare, dar nici un exchibiţionist sinucigaş.

Iată o primă concluzie: frica, aşa cum se spune, metafizică, ea decide în locul meu cam totul. M-am obişnuit cu frica, sînt familiarizat cu atîtea şi atîtea forme ale spaimei. Şi multă, multă oboseală, pentru că scriu numai în momentele de epuizare, de dezintegrare, cînd ştiu că nu mai am altă soluţie. Asta îmi face enorm de bine, supravieţuiesc - atît cît pot - prin faptul de a scrie, în momentele-limită, poezie. Altfel nici nu s-ar putea.

Pentru că nimeni, niciodată nu-ţi vine în ajutor pe acestă lume, în afară de această biată poezie. De ani şi ani, nici măcar nu mă mai interesează dacă poezia aceasta place sau nu. M-am salvat, asta e important, în rest nimic nu mai are importanţă.

Bineînţeles, că-mi ştiu, cu precizie, valoarea, cum se spune, ştiu exact cum stau lucrurile cu mine, dar asta n-ajută la nimic. E doar o raţiune de a fi şi atît, cîteodată contează chiar şi mai puţin decît asta.

Animalul ăsta care scrie ca să se salveze, ca să scape de frică, ştie bine pentru ce-o face şi, mai ales, cum o face, pentru că povestea cu scrisul nu merge atît de bine la oricine. Sau nu merge bine decît la cîţiva, în rest habar n-am de ce altora nu le **iese**.

Scriu şi pentru că sînt mediocru, cenuşiu, excesiv, adică exact ceea ce nu mi-am dorit ca om. Tocmai cel care scrie poezie să fie chiar atît de mediocru? În cazul meu, vă asigur că aşa se întîmplă, scriu pentru că sînt mediocru. Mai este o nuanţă: ce sens are să mai scrii cînd, să zicem, după o sută de ani, tot ce-ai scris nu mai reprezintă nimic iar numele tău este dat uitării?

Scanned with OKEN Scanner

Banalitatea acestei observaţii, dacă vă amintiţi, l-a marcat enorm pe Eugen Ionescu în ultimii săi ani de viaţă - mă refer la formidabilele sale eseuri - cînd, în afara acestei constatări ce l-a tulburat, îşi punea şi o problemă strict umană: operele sale nemaispunînd nimic viitorului, cu ce va trăi, totuşi, fiica sa, cum o să se descurce, adică, fără banii cuveniţi imediat după dispariţia sa?

Vă daţi seama că răspunsul la întrebarea asta atît de banală - ce mai poate spune o carte după o sută, două de ani - chiar mai important decît posibilul răspuns la întrebarea dumneavoastră, vreau să spun că e esenţial pentru orice om care scrie, hotărît să răspundă odată şi odată la o astfel de somaţie.

Constat că deriziunea începe chiar cu răspunsul la o astfel de întrebare, despiritualizîndu-ne din mers şi pentru totdeauna; în ce mă priveşte (şi păstrînd proporţiile) neinteresîndu-mă prea tare valorizarea imediată, abia dacă mă interesează ipoteticul viitor.

Abia acum îmi dau seama că viaţa mea, atîta cîtă este, are sau nu importanţă, nu prin ceea ce scriu, ci numai din perspectivă creştină, scrisul fiind doar o anume comunicare cu divinitatea. Acest sentiment religios nu se realizează **aici** şi **acum**, cum am putea crede, deci fără o perspectivă temporală, dar miza creştină e chiar poezia.

Toţi ştim despre clipa fizică a lui Bergson, slavă Domnului, dar la ce ne ajută asta? A scrie e singura dovadă de sacralitate, aşa încît nu mai au nici o importanţă cei o sută, două de ani ce vor trece. Nu mă pricep la elogii, iar poezia religioasă - vezi cazul lui Claudel - nu m-a impresionat niciodată, din motive de retorică şi, mai ales, de premeditare.

Ceea ce scriu cu puterile mele, fără a fi preocupat de prezent sau de viitor, este chiar ceea ce mi s-a dat prin

Scanned with OKEN Scanner

naştere: spiritualitatea, umilă sau orgolioasă, dovada generozităţii cu care venim pe lume.

Chiar aşa, cum mi se pare că sînt, frustrat de atîtea şi atîtea posibile omologări, gata de a-mi accepta marginalizarea pînă la ignorare, sînt, totuşi, hotărît să răspund toată viaţa la o singură întrebare, extrem de simplă: de ce scriu?

Scanned with OKEN Scanner

BOGDAN GHIU
(1958 - București)
Facultatea de Filologie, București

VOLUME:
Cinci (cu Romulus Bucur, Ion Bogdan Lefter, Mariana Marin, Alexandru Mușina), 1982; **Manualul autorului** (1989); **Poemul cu latura de un metru** (Pontica, 1996).

Așa cum am scris în ***Eseu II*** *(1986), BOGDAN GHIU "constituie cazul de excepție al textualismului hiperconștient, care trăiește starea de* ***textuare*** *ca pe o condiție asumată existențial. El reprezintă cazul-limită prin care pleiada textualiștilor, descoperită de noi fie și ca tendință instinctivă, se epuizează, se auto-manierizează, își consumă ultimele resurse. Dacă poeții tineri au tentația textualizării, folosind de multe ori, în mod involuntar, procedee și mijloace specifice noului concept de poezie, aceasta nu înseamnă că ei realizează neapărat Textul; aceștia doar scriu texte, sau mai degrabă de-scriu, rezultatul fiind meta-textualizarea sau mai exact, meta-textuarea (...) nu au în vedere Textul ci "textele", ei nu mai scriu poezie, ci poeme; nu mai sînt depozitarii unei stări poetice ci ai uneia* ***poietice****. Problema lor cea mai importantă nu mai este scrierea poeziei, ci* ***de-scrierea*** *mecanismelor acesteia. Astfel se și explică de ce Bogdan Ghiu își intitulează în permanență textele* ***Poem*** *sau* ***Poemul****; aceste texte sînt totdeauna autoreferențiale exemplificînd (teoretic și practic) cum se face poemul și amînîndu-l, (ca existență lirică), printr-un prozaism asumat în mod programatic. Cu acest volum, Bogdan Ghiu consacră și documentează o* ***istorie*** *posibilă a textualismului actual.*

Marin Mincu (1996)

Scanned with OKEN Scanner

Cum să întinzi mîna

Întrebarea "De ce scriu poezie?" este o întrebare scurtă. Eu nu obişnuiesc să mi-o pun. Cel mai adesea răspund la ea fără să o fi auzit. Întrebarea pe care cu adevărat mi-o pun este mai curînd: "Oare scriu cu adevărat poezie?" Sau: "Să scriu poezie?" La drept vorbind, mă întreb tot mai puţin dacă ceea ce scriu este sau nu poezie. Singura întrebare pe care mi-o mai pun este **dacă scriu sau nu**. Deşi scriu mult, aproape tot timpul, deşi scriu mai mult decît aş putea scrie, nu simt, nu am certitudinea că scriu, că efectuez scris decît atunci cînd ceea ce scriu ia formă de poezie. Mai precis - şi mai banal - formă de versuri, de ceea ce se înţelege, grafic, prin "versuri" de aproximativ o sută de ani: şiruri inegale de cuvinte, întrerupte ("tăiate") după legi ale clipei şi locului.

Căci mă tem de ceea ce se construieşte. Căci ceea ce e construit este în de-construire. Acolo unde pui - cu sau fără (ah! cuvîntul mărturiseşte!) mortar - piatră peste piatră, acolo este punctul de ruptură. De acolo va începe să se surpe casa (adăpostul) nu peste tine, acum, ci, cel mai adesea, peste ai tăi, mîine, mereu. Moştenirea este întotdeauna un loc periculos. Poezia este construcţie care ţine din rupturi. Care ocoleşte sudurile, suturările - protejîndu-le, respectîndu-le, neumplîndu-le.

Am spus "poezie" şi am făcut un abuz. Era vorba de scris. De scrisul făcut cu/din praf ca să nu se facă praf peste alţii.

Deci: scriu pentru că nu scriu poezie. Eu nu am scris niciodată poezie; iubesc, mă fascinează poezia - poemele cu poezie - şi invidiez teribil pe poeţi. Şi - aşa - că încerc să-i imit. Poemele - ca loc de invocare tehnică, practică a poeziei - sînt unelte de libertate, instrumente de fiinţă. Locuri unde te

Scanned with OKEN Scanner

poţi sări unde nu eşti pentru a fi numai şi numai acolo unde eşti. Unde fiinţa-din-puncte, fiinţa-ici-şi-colo nu este o ruşine. Iubesc enorm continentele pentru că oferă drumuri. Dar nici ele nu sînt altceva decît **arhipelaguri**. Fiinţa a fost fericită, a fost reuşită cînd a fost în acord cu propriile puncte de suspensie, cu propriile întreruperi. Căci fiinţa, cînd e, e intermitentă. Măcar atîta să fi învăţat. Dar cel mai adesea se ruşinează, nu-şi mărturiseşte eclipsele: marea dintre uscaturi. Atunci încearcă să se auto-ocupe, să se auto-descopere. Se colonizează. Poezia - scrisul poematic, cu şiruri inegale, în care fiinţa se poate instaura, îşi poate aşeza cortul, poate fi - dă ocol mărilor de "ne-fiinţă", care sînt, poate, ele abia, adevăratele insule. Propun, deci, **fiinţa-arhipelag**: ARHIPELOGOSUL. Marea e un alt mod de a fi, dar nu pentru pămînteni. Poate fi, însă, făcută drum, chiar dacă nu o baţi cu pasul, chiar dacă nu păstrezi **urme**. Lumea noastră e lume de urme, în virtutea urmelor: unde pot fi lăsate urme. Să păstrăm ne/altfel-fiinţa ce ne întrerupe ca nişte urme pe care nu noi le-am făcut. Să nu călcăm pe urme.

Acolo unde întîmpin rezistenţă mă opresc, căci de aceea întîmpin rezistenţă. Mă sperie să nu întîmpin rezistenţă. Scrisul poematic - în vedera poeziei - provoacă rezistenţe pe care trebuie să le respecte. Numai fiinţa-altfel opune rezistenţă. Numai aşa - provocînd rezistenţe - pot afla (lua la cunoştinţă) ce **mai** e. Fiinţa este mereu - de la un presupus început - în plus, un exces. Numai aşa apar **noutatea, ştirea, ştiinţa.** Deşi ştiinţa este înfrîngerea rezistenţei. Prefer **ştirea**: când aflu **că** ceva e, nu (neapărat) **cum** (sau **de ce**) e. Celălalt îmi dă contur, îmi asigură faţa. Cum să-l înfrîng? Scriu, deci, ca să mi se dea de ştire, să ştiu **unde sînt**. Şi **nu sînt** foarte aproape, imediat, după cîteva cuvinte. Acolo - la suprafaţa de contact, de rezistenţă - e cu adevărat faţa mea. Faţa mea nu-i

în faţă, ci **lateral**. Trebuie ca (nu mă tem de cacofonii; sîntem o limbă pudibondă) ceea ce îmi stă în faţă **să las** lateral, de o parte. Fiinţa nu-i doar privilegiul centralităţii chipului. Faţa e pe toată suprafaţa corpului, mai mult - mult - decît aceasta. În exces. Întotdeauna vom fi în minus cu (cel puţin) o faţă. Întîlnesc faţa - prin compresie, prin impact - imediat, aşa că o iau - fără punct, de avertizare - de la capăt. Nu-i şansă mai mare ca atunci cînd, căutînd, prin scris, cu scrisul, poezie (sau Poezia?), ţi se dă faţă, feţe-feţe. Iar faţa ta nu-i pentru tine, ci pentru - **către** - acela prin întîlnirea cu care o capeţi.

Scriu, aşadar, ca să **coincid**, să fiu contemporan, să devin actual. Ca să-mi ajung - fără speranţă - faţa din urmă. Căci faţa e deja prezentă, de faţă. Există întotdeauna, departe de noi/imediat, la tot pasul, **faţă-către-faţ**ă. Numai prin această "inter-facialitate" intimă ţine lumea. Numai că noi sîntem **în urmă** - mult - faţă de ea.

Scriu, deci, ca să fiu ce e şi mai ales ca să fiu **aşa cum** e. Aşa cum - mulţumesc, Nichita! - **se e**. Ca să **coincid**, cum spuneam. Scriu ca să nu uit. De aceea mă interesează mai presus de orice **actul scrisului**. Cînd poemele sînt cu poezie, atunci ne readucem aminte că speranţa de-a ajunge faţa din urmă - de-a fi la fiinţă, la fire - este nu numai posibilă, ci şi **obligatorie**, fiind singura. Am zis speranţă. Scriu, deci, ca să nu uit speranţa, ca să nu uit să sper. Căci cel mai adesea uit, şi în loc să **sper**, **vreau** şi **cred**. Poziţia corectă (căci de poziţie - literal - este vorba); să speri fără să vrei, fără să crezi. Să speri că vei fi de faţă, că, de fapt, îţi vei ajunge din urmă faţa care e de faţă, e prezent(ă). Să speri să ajungi la prezent. Poezia ţine în viaţă, readuce în minte această speranţă: aceea de a fi la întîlnire, de faţă. De a fi cum este, în modul fiinţei: faţă în faţă cu ceea ce pare a-ţi întoarce spatele, dar numai aşa dîndu-ţi chip. Ne temem de timp şi-l

dispreţuim, şi-l acuzăm. Pe cînd noi n-am pătruns încă în timp - Istoria e simulare a timpului -, sîntem blocaţi în paradis. Pomul nu ne-a fost dat, ce ni s-a spus este o poveste frumoasă pe care noi o regretăm ca şi cînd am fi trăit-o. **În timp! La faţă! Vă ordon: treceţi!**

*

Aş vrea să închei - deşi am încheiat deja, sau poate nici n-am început încă: am întîlnit rezistenţa? - cu enunţarea lapidară a două chestiuni să le zicem "tehnice" cu privire la poezie.

1. Spre deosebire de **roman**, de exemplu, poezia nu derivă decît din ea însăşi. Ea nu a fost mai întîi mit, mai apoi epopee, pentru a deveni, astăzi, televiziune. Fiind bun constant, ea nu devine decît prin ceea ce se împrumută din cuprinsul ei. Divers şi intens expropriată, ea se află în prezent într-o aporetică situaţie de marginalitate şi de refulare faţă de ea. O dată în plus, figura **arhipelagului** se impune. În cîmpul culturii, ea nu se poate întîlni decît cu ea însăşi, nu se poate ciocni decît de sine. Tehnicile multimedia de astăzi sînt kitsch-ul căci realizarea - proiectate de avangardele devenite între timp "istorice". Trăim în realitatea suprarealismului.

2. A doua chestiune se referă la datoria - de neplătit, şi este bine că este aşa, şi este bine ca aşa să rămînă - a filozofiei faţă de poezie. A filozofilor faţă de poeţi. Filozofia modernă este filozofie pe suportul poeziei. Nu există mare, adevărat filozof modern fără unul sau mai mulţi poeţi. Nici aici re-apropierea nu este cu putinţă. Dar poeţii sînt ai filozofilor, sau filozofii ai poeţilor? Şi: există filozofie (modernă) în afara (filozofiei) poeziei? Atîta doar că filozofilor le este frică - nici nu se gîndesc - să taie rîndul, să

sară din şir ca să întîlnească (poate!) altfel-fiinţa. Iar dacă o fac, nu întîlnesc, cel mai adesea, decît ceea ce nu se poate întîlni: nimicul. Puţini, rari sînt filozofii ce recunosc datoria (repet: de neplătit) a filozofiei faţă de poezie. Şi şi mai puţini cei care, recunoscînd poezia (în filozofie), nu se servesc de ea. Căci poezia trebuie înţeleasă ca un **altfel** al discursului, sub masca - ne-necesară - a nimicului. Alterul imediat, proxim. Cel mai apropiat.

*

Poezia e întîlnire şi e adresare care nu coincid. Prin poezie - zic, totuşi, "poezie" - mă adresez deşi mă întîlnesc. Şi mă întîlnesc înainte chiar de a mă adresa. De aceea scriu - să zic, totuşi, poezie. **Pentru că este aşa**. Şi ca să fiu şi eu cum simt, cum aflu că este. Din "ontotropism": unde **e**, hop şi eu.

Întind mîna: dau sau cer? Cer să luaţi. Căci eu nu pot da, dar voi puteţi lua.

În sfîrşit: numai prin poezie îi pot scrie celui ce mă citeşte. Cu care coincid fără a mă întîlni.

Scrie, deci, poezie ca să înveţi ce să faci. Cum se face.

Scanned with OKEN Scanner

FELIX LUPU
(1966 - Oneşti)
Academia de arte Bucureşti

VOLUME:
Scriituri simultane (Pontica, 1993).

Răsucirea sintaxei pînă la absorbţia oricăror deşeuri semnificante în discursul minimal îi aparţine definitiv lui Ion Barbu. Emulii, cîţi s-au încumetat, au atins, mai ales, aspecte exotice, importante dar neesenţiale. Studentul în arte plastice, Felix Lupu, prin ***SCRIITURI SIMULTANE****, se manifestă nonşalant ca un poet postsuprarealist care simte instinctiv că, orice s-ar întîmpla de acum înainte cu poezia, domeniul unde trebuie să se lucreze este* ***scritura****, "expiată formei prin strîngere şi lăsare". În scriitură, odată cu Derrida, încercăm să ne fixăm "diferenţa", să ne înscriem plastic* ***dîra****, care ne marchează fiinţa, într-o simultaneitate integratoare. Este suficient să destinzi la loc pliul sintaxei, con-strînse de Felix Lupu la paupertate, pentru a constata cum textualizarea nu se poate realiza fără acea "pată roşie de sînge" devenită obsesie la ultimul Nichita Stănescu. Prin* ***SCRIITURI SIMULTANE****, propun atenţiei un nou poet, chiar dacă, deocamdată, conştiinţa sa "scripturală" îl premerge expresiei.*

Marin Mincu (1993)

Scanned with OKEN Scanner

Mistica nepoeticului

"Plăcerea **aristocratică** (s.m.) de a displace" (după formularea lui Baudelaire), nu mai poate fi astăzi decît plăcerea de a displace pur şi simplu, pentru o sublimare totală a negativităţii materiei poetice. Poezia a devenit cu adevărat agresivă, într-o directă proporţionalitate cu lipsa ei de rezonanţă interioară.

Oralitatea a revenit în poezie. Se scrie "aşa cum se vorbeşte". Oralitatea este punctul forte al poeziei ultimei promoţii (promoţia '90), tocmai prin obsesia de a sustrage cuvîntului "individualizarea noţională". Tranzitivitatea discursului, atît de brutală în nulitatea ei, este însăşi cheia reflexivităţii presupuse în subtext. Improvizaţia, în mod obişnuit un coroziv al formei, devine metoda unică de reprezentare. Poemele unei cărţi trebuie să fie cît mai lungi, cît mai greu de controlat.

De la poetica antipoeticului s-a ajuns la poetica **nepoeticului**.

Dacă un romantic precum Wordsworth definea poezia drept o "revărsare spontană de sentimente puternice", atunci astăzi, inversînd termenii, vom spune că poezia este o încremenire de sentimente "slabe'. Este aceasta, poezia inimii "îngheţate", poezia unei hiper-realităţi derizorii.

Percepţia poetică, deşi nemijlocită, ne-mediată metaforic sau simbolic, prezintă, totuşi, un sentimentalism strict scriptural. Natura adevărată s-a înstrăinat, s-a pierdut.

Disoluţia formei reprezintă, în cele din urmă, **mistica nepoeticului**. Conţinutul este atît de contondent încît distruge retina cuvintelor, care se privesc pe ele însele înlăuntru. Lirismul este, astfel, complet sublimat.

Scanned with OKEN Scanner

Spre exemplificare, citām un fragment din poemul lui Caius Dobrescu, intitulat **Efebia**:

"... extraterestre. Am văzut
trupurile care aşteptau. Feţe. Sacoşe. Şi apoi
din senin înghesuindu-se să urce, agăţîndu-se, înşfăcînd,
abia sprijinindu-se pe scara solzoasă a maşinii. Alunecînd.
Încercînd să se agaţe şi unghiile ricoşînd în şoldurile
ca oglinda ale celor din faţă. Şi-atunci
prăbuşindu-se, ghemuri de carne şi bani desfăcîndu-se-n
vînt. Sau copii împinşi prin
tunele de picioare, izbiţi în faţă
de pungi umede. Carne vie. Mulţi. Fiecare
o încrengătură de circuite. Creierii lor
alunecînd încet, scobindu-şi albia, circumvoluţiunile, şina
pentru locomotive ideologice. Un lanţ
de bicicletă zornăind peste clavicula fragedă.
Ţiuieli, Huiete, pufnituri, un gîjîit
dureros."

Poezia deceniului zece a preluat de la promoţia anterioară exact acea parte a esteticii care a contribuit cel mai mult la dinamitarea lirismului. Aparenţa dejavăzutului oricărui text tipic pentru acest mod de a face poezie constă în faptul că limbajul nu mai suferă modificări importante (aşa cum s-a întîmplat la promoţiile anterioare), nu se mai produce acea "înnoire" a limbii poetice. Dimpotrivă.

Scanned with OKEN Scanner

ANGELA MARINESCU
(1942 - Arad)
Facultatea de Medicină întreruptă

VOLUME:
Sînge albastru (1969); **Ceara** (1970); **Poezii** (1974); **Poeme albe** (1978); **Structura nopţii** (1979); **Blindajul final** (1981); **Parcul** (Pontica, 1992).

Angela Marinescu scrie versuri bărbăteşti, distrugînd principiul tradiţional aplicat în mod obişnuit; scriitura sa anulează deliberat muzica pulsatilă a rostirii poetice. Doar un scrîşnet surd al cărnii/cărţii ce se transferă în text fără ca acesta s-o dorească, cel puţin în aparenţă. Poeta oscilează agonal între existenţă şi cuvînt, încercînd să fixeze în expresie ***fisura propriului eu*** *ce se identifică brusc cu* **slăbirea** *scriiturii înscrise în întunericul fiinţei ereditare. Această slăbiciune, derulată scrijelitor în monotonia versului, îi conferă, de fapt, timbrul propriu unui mare poet.*

Marin Mincu (1992)

Ecorşeu*

Mi-e lene să scriu şi totuşi scriu. Aş vrea să fac altceva, toată fiinţa mea este acum precisă, ca o fiinţă, concentrată şi fixată pe Unul: un lucru, o idee, o obsesie, un cuvînt. Nimic nu poate fi acum doi, sau, cu atît mai mult, trei. Sînt singură în faţa lui Dumnezeu şi am făcut vid în jurul meu: am ucis cu bună ştiinţă orice suflare omenească ce s-a interpus între noi, am strîns-o de gît. Mîinile mele sînt în extaz pe gîtul altuia care a devenit mic de tot, ochii îi simt îndreptaţi spre Un Ceva Unic care îmi macină creierul. Mă trezesc brusc; nimic nu văd, doar o lume cenuşie, vagă şi nesemnificativă. Îmi pun mîinile pe ochi şi mă prăbuşesc.

Şi dacă tot m-am gîndit la moarte, desigur, cu o tînjire senzuală, atunci să spun că mi se pare straniu să-mi imaginez textele mele de dincolo de mine. Ce ar putea ele să facă în lipsa mea? Cum ar putea să mă apere, dacă Eu, persoana care le-am scris, nu mai sînt? Eu mă strecor printre Ele, ca un sufleur într-un teatru devastat. Sufletul pronunţă acele cuvinte pe care Textele le fac să apară vizibile, pe măsură ce vopseaua eu-lui se şterge şi piere. Cînd toată vopseaua dispare, cuvintele intră în front, gata lustruite pentru nemurire. Deci, nu depinde de mine dacă eu-l meu poate dispare pînă la convertirea lui în cuvinte. Depinde de ceea ce este în mine dincolo de mine.

Viaţa celui care scrie începe de la cuvinte, dar

---

* Am dat acest titlu paginilor răzleţe de "jurnal", pe care poeta Angela Marinescu mi le-a încredinţat pentru a o reprezenta. (M.M.)

cuvintele lui încep înainte de cuvinte. Cînd cuvintele lui se sfîrşesc în cuvinte, atunci ceea ce ar putea fi viaţă, dispare. Rămîne ceva, dinainte de orice început. Ceva ce ar putea fi sfîrşitul sau începutul, întunericul sau neantul. Acum, întunericul îmi atacă fiinţa. Sînt credincioasă ca o sfîntă, acestui întuneric distrugător. Îi simt mîinile fără piele, singurătatea violentă, fanatismul fără urme de stîngăcie. Ceea ce nu a fost, la început, decît obsesie a creierului meu bolnav, a devenit, acum, obiect al naturii. Obiect în natură. Noapte fizică. Cum aş putea scăpa? Prin cuvinte? Cuvintele au rămas în urmă. Prin resemnare? Resemnarea nu protejează ci adînceşte. Atunci îmi rămîne protecţia în sine, ceva elaborat în acest sens, pe care, în timp, am reuşit să îl cunosc, şi anume, o energie care se converteşte în utilitate, un fel de iubire în apropierea morţii.

Am intrat într-o perioadă periculoasă a vieţii, întrucît oscilez între boală şi sănătate, brutal, între scris şi nonobiectivare, între bucurie şi disperare. Ca să nu mai vorbesc de singurătate şi ne-singurătate, de faptul că umblu, nervoasă, înaltă fizic şi ineficientă, pe o sîrmă supraexpusă, în faţa unei lumi întregi, a familiei şi a copilului meu, necunoscută şi aberantă, obsedată şi înfricoşată, blestemată să rămîn, mereu, în afara lumii. Îmi şterg, cu mîinile, faţa, şi nu rămîn decît foarte puţine cuvinte.

Un avion trece pe cer. Îmi amintesc, brusc, Clujul. Imediat intru în transă, spaţiul se deschide, eterul devine compact ca un cîmp plin de maci roşii, mă văd alergînd blîndă şi supusă înspre dezastru, dar înspre dezastrul meu, care îmi place. Îmi place că sînt femeie, dar numai pentru că ştiu că atît de mult am refuzat să fiu încît am ajuns dincolo.

Scanned with OKEN Scanner

Prin refuz m-am apropiat de esenţa mea. Refuzul meu a fost cel mai straniu extaz pe care l-am trăit de cînd mă ştiu, a fost Dumnezeul meu tînăr. Acum îl contemplu indiferentă. Sînt în spatele lui sau în faţa lui. Am devenit periculoasă, deoarece îl pot distruge. Am depăşit refuzul. L-am înghiţit şi am devenit un animal plin de melancolia refuzului.

Nu vreau să scriu poezie (deşi am vrut) ci texte despre cum limbajul m-a atras şi m-a salvat, în acelaşi timp, de la pieire (de la inconştienţă). Motivaţia limbajului meu este motivaţia fiinţei mele.

Ineditele mele sînt negre (adîncime pînă la lipsa culorii). Se tîrăsc prin şanţurile pe care le-au săpat, înaintea lor, cuvintele.

Cel mai intransigent "locuitor" al meu a fost plăcerea (este plăcerea). Plăcerea, care la început era cufundare în spasmele (ce groaznic cuvînt) naturii iar acum este regăsire a naturii.

Ebraismul meu nu este de suprafaţă, de formă, cît de structură. Circumcizia ebraică a cuvintelor mele înseamnă prin iubire adîncă de limbajul inautentic, superficial, gnostic. Circumcizia este o chestiune de opţiune a soluţiei ebraice în faţa vieţii; misticism nedisimulat, din interior, suferinţă (fizică şi morală) erotism mistic, asiatism asimilat într-un nucleu permanent modern, luptă, re-cunoaştere a Lumii.

Am ajuns după atîţia ani să iubesc acest limbaj pînă la alienare. Să fie motivul pentru care nu am reuşit să învăţ o limbă străină? (în familia mea, tatăl, socrul şi copilul cunosc

cel, puţin două limbi străine).

Ca şi omul cu vocaţia iubirii unice, care, din copilărie refuză orice relaţie, pînă la aflarea fiinţei pe care cu adevărat îi este sortit să o iubească, apoi despărţirea iluzorie (fizică) de ea şi trăirea pînă la moarte în singurătate (aparentă, căci în suflet poartă imaginea fiinţei iubite).

Aşa şi eu, mă lupt cu limbajul, pînă la capăt.

Ultima zi de vară. În fiecare zi cînd îl aştept pe Sergiu mă pregătesc pentru acomodarea cu fiinţa lui ce aparţine altei lumi. Consumul nervos practicat zi de zi, de atîta timp şi care va continua, mă alienează, îmi amplifică singurătatea (şi aşa prea mare). Astăzi, cînd citeam, pentru că mă dureau intestinele, am avut senzaţia că, prin apăsare, ies împletite viscerele pe covor, şi, în timpul dansului lor frenetic, ies fiinţe ondulate, constituite ca atare, cu ochii orbi ca ai statuilor greceşti ce se tîrau prin aer, repede, enigmatic.

Scrisul meu, aceste rînduri rapide, reci, care trec. Nu am răbdare să povestesc, să ocolesc, să împrejmuiesc. Sînt din nou la limită, la limita care desparte nebunia de normalitate. Lupta mea este între directeţe şi ocol sau ceea ce dă posibilitatea de dedublare a expresiei.

Mă privesc acum în propria mea boală. Sînt ceea ce nimeni nu a văzut niciodată, sînt ceea ce sînt.

Viaţa mea rigidă, cu scris cu tot, este un salt erotic fundamental; în nemişcarea absolută, crispată, sumbră (deoarece îmi înving mereu instinctul plăcerii), fixez **obiectul**, timp de ... zece ani, să spunem, timp în care îmi interiorizez toate etapele (ontologice şi spirituale) obiectului, apoi, brusc,

îl ating, mă cutremur scurt şi simt nevoia dezicerii de el (de obiect).

Dar dezicerea mea reprezintă, de fapt, o gravă neputinţă şi se petrece foarte rar; numai după stări de coerenţă încordată, demnitate şi satisfacere a plăcerii.

Dezicerea mea înseamnă îndepărtarea brutală de actul prin care m-am aflat satisfăcută. Îmi iau limbajul şi plec.

Cuvintele au însemnat şi mai mult şi mai puţin şi apoi, cînd nu mai însemnau nimic, rămînea în urmă o nemulţumire şi un dispreţ total pentru ele (cuvinte). Şi nu mai eram decît un animal jalnic, nici om nici femeie, ori cu prea mult păr ori cu prea puţin, ori plină de grijă ori profund dezinteresată, vînturîndu-mă de colo-colo. Specificul meu nu este scrierea ci **antiscrierea**, deci lupta prin care ajung ori să scriu ori să nu mai scriu. O luptă, care, în prelungire, să devină ceva împotriva scrisului (eventual să fie tăcere). Sau moartea. Iar acum, pentru a comunica aceste bizarerii, mă folosesc de cuvinte şi ele se lasă, sărmanele, folosite. Este un avantaj că scrisul se mai lasă şi folosit, uneori, cînd se prăbuşeşte sub un animal ca mine, precis, deznădăjduit.

Iubesc natura pentru că este rece şi indiferentă şi mă lasă să fac ce vreau; îmi pregăteşte cea mai splendidă pajişte cu cel mai senin cer deasupra iar eu, întinsă pe iarbă, pot să fiu abjectă ("dimineaţa aceasta e atît de frumoasă încît merită să fiu josnică"). Sînt sadică în relaţie cu natura? Noaptea în care mă privesc este de o limpezime pe care numai întunericul îndelungat o poate da.

Cea mai umilă dintre fiinţe Te roagă pe Tine, Dumnezeule, să nu o mai laşi să zacă, să se masturbeze, să

lîncezească, să se umfle de o vitalitate prostească. Ajut-o să fie sănătoasă, să-şi poată îngriji familia şi copiii, să poată să mai scrie. Să aibă prieteni. Să uite răul ce i s-a făcut. Să poată ierta.

În plină alcătuire interioară a poeziei, aceste texte negative, aceste texte filtre, care se îmbibă de sîngele meu de pielea mea de substanţa mea. Ceea ce rămîne, ochiurile negre ale plasei, se dispun geometric, nămolul se converteşte, rigiditatea primeşte flux interior şi steaua pîlpîie. Voilà, Le TEXTE.

"Blindajul Final" este un ecorşeu poetic. Este animalul din "Vizuina" lui Kafka care avea senzaţia stranie, că, ieşind **înafară** i se subţiază pielea pînă la dispariţie.

Scanned with OKEN Scanner

GABRIELA NEGREANU
(1949-1995)
Facultatea de Filologie, Bucureşti

VOLUME:
Paul Valéry şi modelul Leonardo (1978, Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor); **Decorul şi prezenţa** (1979); **Aventurile lui Mototol-Rostogol la prima lui ieşire din ocol** (1981), **Jurnal; Elegii pentru sufletul înflorit** (1981); **Eul peregrin** (1984); **Viziune cu logofagi** (Pontica, 1995); **Memoriile unui creier** (1995); **Noaptea iniţiaţilor** (1995).

Poate că poezia nu e totdeauna o terapie a fiinţei, aşa cum ne-am imaginat de la Platon încoace. Ea poate deveni chiar acea formă de îmbolnăvire a sufletului şi a corpului, cînd autolivrarea subiectului este definitivă; se moare mai repede de poezie decît de real. Aş fi dorit ca Gabriela Negreanu să fi reuşit să se apere singură de real prin exerciţiul poeziei. Nu mi-am imaginat că o femeie atît de frumoasă ca ea, dotată cu o inteligenţă admirabilă şi deţinînd un intelect rafinat ne va da o lecţie tragică şi va recurge la gestul sinuciderii, adică la gestul opţiunii supreme, teoretizat de către existenţialistul Camus. În ultimele volume ale poetei, se observă deja o obsesie viscerală a golului, a "adîncului", ca reacţie la o existenţă tot mai deteriorată, tot mai precară în ceea ce priveşte fundamentele ei metafizice: "Adîncul nu este dublu, ai decis / tu, retezînd dintr-o mişcare ceea ce / părea a-ţi contrazice teoria, adică tocmai / adîncul: crispare / şi zîmbet, nemişcare / şi curgere, energie şi spaimă şi / întuneric şi tremurare, obscuritatea / crescînd orb spre lumină din însăşi / lumina. / Adîncul / nu este dublu, ai decis tu // Ca o floare care pe vreme de noapte / şi-ar abandona // rădăcinile. Cîteodată existenţa e mai profundă decît poezia sau există momente cînd poezia numai exorcizează secolul şi atunci discursul poetic nu e altceva decît "un simplu exerciţiu de supravieţuire postumă", cum încheie cuvîntul său un poet din această carte. Marin Mincu (1996)

Sacerdotul sacerdoţiului

Spuneam mai demult, într-un interviu*, în urmă cu vreo opt ani, că poezia este un element esenţial în metabolismul fiinţei mele. Întrebată dacă "îmi place" poezia am răspuns că **nu**, că ea este o «instanţă prea gravă pentru a putea fi redusă la calitatea de sursă, obiect ori relaţie de tip "plăcere". Pot să-mi placă texte, - spuneam - combinaţii, soluţii poetice, dar cînd spun: POEZIA - eu văd vibraţii şi raporturi de forţe: pe care cuvintele, asamblate într-un mecanism de tip poetic, le **captează**, pentru a le re-emite, apoi, la fiece lectură adevărată (contact adecvat). Pentru mine poezia este o cale privilegiată (şi trudnică) de iniţiere şi acces la misterele fiinţei, ale poziţiei ei în Cosmos. În preajma misterului, sentimentul este mai curînd un amestec de stupoare, de tragic de sublim, de teroare sacră: şi nu de "plăcere". (...) Deci: nu-mi "place" poezia, am o nevoie organică de ea, este un element esenţial în metabolismul fiinţei mele. Eu nu "compun" poezie, eu o **receptez** şi o transcriu cu grija de a-i capta cît mai fidel mesajul, **o trăiesc**. Dacă ceva s-ar mutila pînă într-atît să n-o mai simt, să nu mă mai **întîlnească**, - fiinţa mea s-ar dizolva. Ar fi ca un circuit întrerupt.»

Subscriu şi acum integral la cele spuse atunci. Cu adăugirea că, acest text existînd şi obiectivîndu-se în timp, acum se lasă analizat. De exemplu, "circuitul" despre care este vorba mai sus dă o indicaţie despre **dimensiunile** fiinţei, alcătuirea terestră umană prelungindu-se cosmic, printre

---

* SLAST, Anul VIII, Nr.16 (343), 23 aprilie 1988.

cîmpurile spirituale cele mai înalte în raport cu noi fiind ceea ce numim **poezia**; genul ei literar, cu speciile lui, fiind doar receptacole, moduri de conţinere ori de punere în valoare, după cum diversele tehnici po(ï)etice sînt capcane, dispozitive de captare (capturare) analoge instrumentelor vînătoreşti, într-un raport invers decît cel indicat de Ştefan Aug. Doinaş în **Mistreţul cu colţi de argint**. În pericol de ucidere fiind nu noi, de către mister, ci poezia: o configuraţie subtilă, extinzîndu-se în astral şi spiritual, prin care comunicăm cu universalul şi arhetipalul. Încît, a ne reduce la partea noastră cvasi-mecanică, extirpînd poezia, echivalează cu o sinucidere, - atît la nivel individual, cît şi la scară general-umană. Tot de aici derivă un alt mod de a privi doctrina "inspiraţiei". În această epocă, a "ciber-spaţiului" şi a "ciber-oamenilor", despre care în ultima vreme a început să se vorbească pe faţă, cu reţele de programare şi control inclusiv la nivelul a ceea ce, pînă nu demult, se numea "subconştient", "inspiraţie" este ceea ce iese din sfera asociativităţii întîmplătoare (libere sau provocate, în stare de veghe sau onirică), fiind mult mai aproape de adevăr şi lege decît de ceea ce se numea altădată "fantezie". Conceptul romantic de "ispiraţie", în numele căruia se reclama dreptul la "libertatea de creaţie", bunul-plac al autorului, respingerea normelor etc., este de mult şi definitiv depăşită; conţinutul lui s-a transferat asupra intertextualismelor, care, ca şi în diversele logici neclasice, îşi revendică un teritoriu al convenţionalului. Adevărata **inspiraţie** este de natură sacră, unind determinări superioare cu un caracter de obligativitate care face frivolă şi futilă orice convenţie, inclusiv a "fanilor" şi a succesului. A respinge această inspiraţie, echivalentă cu o religie, înseamnă respingerea con-ştiinţei (pe cînd la romantici aceasta era mai curînd delir) şi înseamnă totodată o opţiune pentru partea

noastră cea mai grosieră şi grosolană; cea mai obstaculară. Nicidecum libertate şi autodeterminare, ci autocraţie în opacitate. De ce scriu, aşadar? Pentru a pune în funcţiune organele care depăşesc sfera vizibilului şi pentru a diminua marja erorii.

Pentru Nichita Stănescu poezia era "respirare" şi "stare de poezie". Eu ştiu că poezia se poate crea şi în absenţa respirării; pentru mine ea este acord cu ritmul inimii universale şi act. Un act. Un act care se cucereşte, se recucereşte indefinit, care se poate întrerupe cînd şi cînd dar nu opri, pentru că oprirea ar echivala cu moartea universului, ceea ce nu este de imaginat. Un act care se reia (mereu) de la capăt, cu depăşirea blocajelor succesive, aceasta însemnînd adevărata eliberare. Obligat să continui. Forţînd ieşirea din muţenie, din non-semnificaţie, din inerţie, din eroare, din alteritatea de sine; obligînd la reasumarea vieţii, a memoriei; la reînnodarea continuităţii de sine. Poezia - (a cărei funcţie de investigare a absolutului a fost recunoscută; dar această formulă conţine ceva enigmistic-detectivistic, deci criminal, întrucît subordonează poezia, transformînd-o într-un instrument) - este mai mult şi altceva decît cunoaştere, în sens de aflare, parcurgere, luare în posesie, - ea este chiar co-naştere, naştere împreună cu, ivirea **în noi** a acelui subiect absolut care, pe o scară indefinit prelungită, ne conţine pe noi, subiecţii umani.

Pe această scară poţi afla Gîndurile lui Dumnezeu, Subiectul Absolut (de unde ne vine atît soluţia, cît şi iertarea); întîlnindu-mă în cîteva puncte cu estetica existenţialistă şi fenomenologică, mă separ de acestea în măsura în care ele transformă poezia, din **subiect**, cum o concep eu (căruia autorul-subiect îi este subordonat; de-aici derivă numeroase consecinţe) în "obiect estetic", ceea ce conduce la grave

Scanned with OKEN Scanner

confuzii în ordinea subiectivului şi a obiectivului (dar aceasta este o altă discuţie). Pe această scară - în care noi şedem în apă (planul secund) pînă la genunchiul broaştei, inclusiv oglindindu-ne, contemplîndu-ne, admirîndu-ne, iară restul ne scapă; pe aceeaşi structură cu noi fiind cineva a cărui privire depăşeşte linia orizontului, şi altcineva a cărui privire depăşeşte sistemul nostru solar, şi altcineva... etc. - pe această scară, spun, limbajul nostru limitat şi imperfect se întîlneşte cu logosul. În interviul citat se spunea că exprim, "în forme poetice şi publicistice, un adevărat cult pentru limba română". Şi răspundeam: "Este limba în care mi s-au revelat, uneori, energiile pure: fereastra, cînd transparentă cînd opacă, prin care (şi în care) răzbat uneori semnale dinspre relaţia gîndirii (şi a finţei mele purtătoare de gîndire) cu cosmosul. Cred că, oricum ar fi exprimată, aceasta este relaţia fundamentală a oricărui poet cu limba maternă. Vreau să spun că, oricîte limbi ai vorbi sau ai înţelege, şi chiar dacă ai ajunge să creezi nestingherit într-o limbă străină, doar în cuvintele şi structurile limbii tale pot prinde fiinţă, pot deveni vii, prin intermediul tău, adevăruri de dincolo de limbaj; şi chiar de dincolo de timp şi de loc. Cînd ajungi să înţelegi aceasta, limba ta îţi devine **sacră**; iar poezia iese din regimul "textului" literar, pentru a funcţiona ca **logos**, - impact între ordinile existenţială, lingvistică şi cosmică. Aceasta era **condiţia**, hieratică, a primilor poeţi-filosofi ai lumii; aceasta este condiţia profeţilor şi înţelepţilor de oricînd şi de pretutindeni. Eu nu cred că "poezia nu schimbă lumea". Poate că nu schimbă deciziile statale, deşi s-a mai întîmplat şi astfel; dar asupra sufletului omului asupra creierului, comportamentului, potenţialului lui energetic - poezia acţionează, şi o ştim cu toţii. Chiar reacţia elementară de tip "nu-mi place", refuzul de a te deschide comunicării cu un text este un indiciu de

stimulare a personalităţii. De la efectul zero (indiferenţa inertă) la cel psiho-somatic (relaxare, bună dispoziţie, euforie; or, dimpotrivă, iritare, contrarietate, incitare la violenţă etc.), nivelul la care e receptată cel mai adesea poezia, - trecînd prin efecte mai subtile, operînd în astral sau mental, şi pînă la întemeieri sau dizlocări spirituale, poezia acţionează multiplu şi complex asupra fiinţei umane. De aici responsabilitatea enormă a poetului, care trebuie să ştie **ce** efecte produce printr-un anume fel de text, şi **de ce**, în numele cărei opţiuni morale. Opţiune morală: într-un pahar murdar apa nu poate rămîne pură, şi printr-un geam murdar nu trece lumina. Lucrîndu-ne lucrarea ne experimentăm şi construim fiinţa. Dar merg mai departe şi zic: poezia este răspunzătoare, prin unii dintre exponenţii ei, cei mai adevăraţi, inclusiv de schimbările atmosferice, catastrofale seismice etc. - pentru că în relaţia profundă cu limbajul se ating uneori zone prohibite şi pîrghii magice. Pentru că poeţii sînt memoria judecătoare a felului cum trece timpul prin timpul sufletului şi al conştiinţei noastre. Încît, vin tot eu şi adaug acum, după 8 ani, pe măsură ce te ridici la o înţelegere mai amplă poezia se arată a fi mai mult decît o **lege**, interpretată ca lectură a permisiunii, dar mai ales a interdicţiei; dincolo de, mai sus, mai presus de propria-i autoritate poezia este sacră supuşenie faţă de -, con-simţire trecută prin spirit, ascultare a glasului, ori a ecoului, a semnelor care dictează ca lumea **SĂ FIE**. În acest moment, şi din această poziţie, poetul devine preot. Preotul unui ne-mărginit sacerdoţiu. Din planul lui secund, ca **scribens** al acestor semne, le des-jugă, le eliberează, le restituie spaţiul sacru din care au venit. Este exact contrariul religiei (relegare), prin care **principiul** este prins în plasa sensurilor derivate. Fundamentală ambiguitate, această aşezare în planul secund pentru a sluji nu oamenilor, ci

principiul; pentru a resacraliza creatura, pasivul creaţiei, chiar cu riscul dispariţiei planului secund. Sau poate tocmai, sau poate numai astfel. Legat şi liber, o libertate care înseamnă dreptul şi obligaţia de a nu se trăda prin subordonare faţă de vreun obiect ori condiţie inferioară, de a nu trăda prin aceasta sfera mult mai înaltă căreia îi aparţine. Sinonimă, această libertate, cu cea mai aspră constrîngere, întrucît nu îţi este îngăduit să te joci cînd eşti părtaş la Gîndurile lui Dumnezeu. O constrîngere în interiorul căreia eşti însă liber, o libertate pentru a cărei vastitate nu vei găsi cuvinte - pentru că acolo fiinţa îşi coincide şi îşi este identică sieşi; o constrîngere care seamănă, în raport cu planul pedestru, cu uşurinţa, cu fără-de-greutatea zborului, săvîrşit în deplinătatea lui: atît de simplu pentru fiinţele zborului.

A separa **calitatea**, a degusta şi sublima esenţele, pînă la chintesenţă: în cîmpul artei, aceasta conduce la categoria de "sublim", măreţ şi eroic, înfricoşător şi tragic, cu totul altfel decît călduţul şi dulceagul confortului şi al plăcerii. Cu cît mai înaltă menirea, cu atît mai grav riscul. Inclusiv acela de a fi răsturnat şi transformat, aparent, în contrariul tău, din sublim în ridicol (Napoleon a încercat-o), din tragic în grotesc, din erou în nebun. Este momentul unei a doua alegeri. Aşa cum ai renunţat la calitatea de "autor" şi de subiect "absolut" (a se vedea poetica modernă: "eu" este nimeni etc.), mulţumindu-te să te împărtăşeşti şi să participi, prin propagări de la sferă la sferă, ca şi prin ape concentrice, de la şi la un centru pe care nu îţi e îngăduit să-l atingi, tot astfel vei renunţa la lectorul indiferent sau întîmplător, pentru a-l avea în vedere doar pe - aşa cum recomanda Paul Valéry - "cel mai dezirabil": lectorul care opune maximă rezistenţă, exigenţă comparabilă cu testul de falsificabilitate cerut de Karl R. Popper pentru validarea teoriilor ştiinţifice. Şi cine oare ar

putea fi "lectorul cel mai dezirabil", acela în faţa căruia nici un truc, nici un vicleşug nu rezistă, nici un efect ieftin etc. - dacă nu...?

Odată ales, existenţa îţi e pecetluită. Adio vesele gratuităţi, adio mici senzaţii şi sentimente, dramolete psihologice, juisări. Adio vanităţi, "opinie" critică ori de masă. Conceptele ordinare de libertate şi datorie, raportările la convenţie nu mai au sens. Există însă un sens al maximei libertăţi şi demnităţi acolo unde neghiobii - să nu ne temem să folosim acest cuvînt - nu văd decît o maximă umilinţă. Sau un atroce orgoliu. Un ego infinit superior fărîmiţării în multiplicitatea existenţei poate apărea, într-un plan, ca simplu egoism, - iar în alt plan ca pocalul care trebuie să rămînă întreg pentru a nu risipi preţiosul vin. Şi care, într-un fel, nu înseamnă nimic faţă de Acela care ne conţine pe toţi, după cum mărunta mea inteligenţă nu înseamnă nimic faţă de infinita-i înţelepciune; dar, într-un alt fel, înseamnă enorm, cîtă vreme aşa cu mărunta mea inteligenţă, cu simţurile mele relative şi atît de mărginite, am credinţa că sînt pusă aici pentru a-L apăra; poate că sensul existenţei tale este acela de a-I restitui, prin tine însuţi şi prin creaţia ta, cele ce sînt de o natură cu El. Cele ce-i aparţin şi, din timpuri imemoriale poate, au fost furate, jefuite, trădate. Denaturate. Există o Instanţă în raport cu care tu nu eşti decît scribul - şi nu este, în acest plan secund, onoare mai mare decît aceea de a fi primit, cu modestele-ţi puteri, investitura de a scrie - în şi cu propria-ţi existenţă - semnele existenţei lui Este.

Scanned with OKEN Scanner

ŞTEFANIA PLOPEANU
(1944 - Plopeni, Constanţa)
Facultatea de Filologie, Bucureşti

VOLUME:

Cum eu (1974); **Vorbindu-vă prin semne** (1979); **Elegii vorbite** (1972); **Scrisoarea femeii urîte** (1984); **Nichita Stănescu. Texte comentate** (1987); **Cartea seducţiei** (1988); **Nichita Stănescu între poiesis şi poiein** (1991); **Cavalerul din drezină** (Pontica, 1992).

Scriu pentru a fi

Cînd am început să obiectivez faptul că scriu, cred că eram în acea fază pe care aş numi-o instinctivă; atunci mi se părea că pot fi fericită scriind versuri. Poezia mea de atunci (conform scriiturii din volumul **Cum eu...**, 1974) era totuşi în mod ciudat, o formă de manifestare existenţială maximă. **Sunt** acolo întreagă în măsura în care mă pot exprima: existenţa irumpe în toată plenitudinea stărilor celor mai difuze dar se instituie în **urma** scripturală în modul cel mai direct: mi se pare că pot afirma pentru acea fază o anumită imanenţă a scrisului. Trăiesc să scriu sau scriu trăind. Nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este străin pentru că tot ceea ce mă traversează în ordinea speciei umane se transferă în **semn**, aşa încît m-am obiectivat **vorbind prin semne,** prin "scrisoare" sau prin **carte**. Există un act bivalent de seducţie şi autoseducţie. Am constatat că **seducţia** textului este un dat ereditar în care suntem imerşi indiferent de orice tentativă am încerca. Nu se poate ieşi din acest lanţ sisific în nici un mod decît coborînd în **abisalitatea** subiectului: noi nu ne aparţinem decît într-o foarte infimă măsură: tot ce transpare în scriitură e doar o urmă redusă, extrem de ştearsă faţă de ceea ce reprezintă individualitatea noastră ascunsă: eul nostru, acel **ego** ce se defulează într-o infinitate de **euri** aparţinînd cotidianului. În noaptea cea mai adîncă a fiinţei se conservă acel nod de pulsiuni puternice din care **se** exteriorizează doar ceea ce ni se dă în scriitură. **Eu** nu pot să trec în actul scriiturii decît **ceva** ce nu mă reprezintă, sau dacă mă reprezintă, nu mă reprezintă în profunzime. Sunt anxioasă după fiecare carte scrisă fiindcă simt că fiecare carte e doar o nouă etapă în înverşunata acţiune de a mă apropia de sinele

Scanned with OKEN Scanner

meu. De aceea, poezia în loc să fie un act metafizic devine o terapeutică prin care încerc să supraviețuiesc cotidianului șters; mai exact e vorba de o exorcizare a condiției biologice de care nu ne putem rupe oricît am dori. Scriu pentru **a fi**: dorința de a fi e altceva decît simpla înscriere în specie. Doresc să trăiesc pentru a-mi amplifica ființa în această dimensiune dată de conștientizarea existenței în scriitură. Prin această dorință de **a fi**, nu numai în dimensiunea biologică, vitalitatea mea se manifestă mai apăsat; îmi dau seama că uneori atinge momente de exuberanță euforică. Atunci sunt fericită: o fericire abstractă mă inundă și mă obligă să iau act de această instanță ce mi se oferă numai mie și pe care trebuie s-o omologhez prin conștientizare. Uneori nu realizez întîmplarea ce mă vizitează decît după ce aceasta s-a consumat; atunci scriu fără oprire pînă cînd simt că am reușit să mă insinuez în imanența bobului de rouă și s-o descriu. A fi în scriitură înseamnă a capta schema abstractă a unor stări de sentiment care sunt recuperabile doar în formele de expresie: cînd acestea apar, foarte rar, ni se prezintă ca niște acte întîmplătoare ce nu ne aparțin: sunt urmele unor trăiri arhetipale care nu s-au pierdut din memoria noastră scripturală. De ce scriu poezie? Poate din obsesia de a recupera cît mai mult din această memorie ce ni se refuză. Scriu pentru **a fi**.

Scanned with OKEN Scanner

GEORGE POPESCU
(1948 - Bratovoieşti, Dolj)
Facultatea de Filologie, Craiova

VOLUME:
Desprinderea de brumă (1984), **Ştiinţa veselă** (Pontica, 1993).

*Deşi a publicat un volum de poezie pînă în prezent (**Desprinderea de brumă**), George Popescu n-a fost observat încă, aşa cum s-ar fi cuvenit, de către critică în ipostaza sa de poet. Italianist prin formaţie, criticul craiovean (care a ţinut pentru mai bine de un deceniu cronica literară la **Ramuri**), mi se pare a aparţine acelei tipologii poetice de sorginte ermetică care se preocupă, cu instrumente dintre cele mai rafinate, să şteargă "stratul gros de lirism ce se depune pe pielea hieroglifică a adolescenţei", pentru a revigora resursele ascunse ale discursului; prin răsucirea sintaxei şi prin îndrăzneala abstractă a tonului, George Popescu ştie să convoace în, **Ştiinţa veselă**, acele remanenţe ermetice care fac să demareze poezia dintr-un punct care părea definitiv epuizat.*

Marin Mincu (1996)

"Cîtă întrebare, atîta dramă"

De ce scriu poezie? De ce scriu poezie, AZI? Cîtă întrebare, atîta dramă. Cîtă întrebare, atîta dramă. Cîtă nelinişte, atîta poezie. **Wozu Dichter**? **Wozu Dichter in drüftiger Zeit**?! Care timp? Care trebuinţă, care sărac? Care Hölderlin, care Heidegger? De ce scriu poezie, azi? De ce scriu, sau de ce AZI? Şi ce înseamnă "să scrii" şi ce înseamnă Azi? Perfide întrebări. Nu-mi rămîne decît ca, uşor cu provincia pe scări, cu Provincia mea, să exersez răspunsuri consiliind întrebările să se deschidă, să exersez pe acest pian al limbii care-mi refuză locuirea pînă voi reuşi, poate, cine ştie, să mă acomodez cumva, să mă obişnuiesc cu povara. Aşa-mi trebuie.

Şi totuşi... Dacă priveşti în urmă, vezi capul Meduzei ameninţător cu privirea cît ieroglifă. N-are rost, citeşti în privire, n-are rost, totul s-a scris. Dar prăbuşirea mea? S-a scris şi aceasta? Eşecul meu, vinovăţia mea, tăcerea mea? **Où sont les neiges**?! Mallarmé spusese: Distrugerea a fost pentru mine o Beatrice. Dar Beatrice a mea, care a fost, care este, care îmi este? Acest eşec şi această eşuare pe ţărmul pustiu al unei lumi supraaglomerate. De scris (şi) poetic despre aceasta: cum să reuşeşti în afaceri cu ... nimicul, asta era. Nimicul. Să scrii, această frivolitate de prinţ sărac, provenit din sudul torid al unei limbi româneşti în neobişnuită cumpănire de sine. Te leagănă, te minte, te fură, te defrişează, te seceră, te treieră, te macină, mă rog, tot ciclul ăsta agricol.

Şi pe urmă? Pe urmă, nimic. Să scrii, deci. **Deci**, ca subiect: **Igitur**. Limbajul concluziv, rezumativ. Procesul-verbal al clipei care refuză să plece fără un început de răspuns. Şi, desigur, semnătura, jos, jos detot, acolo unde hîrtia ia foc. Şi pe urmă? Pe urmă, nimic. Şi tot aşa. Şi dacă

privești înainte, vezi capul - **alt cap, celălalt cap**, derriderian (de la **derîdere**) al Meduzei, cealaltă Meduză, desigur, cu privirea cît o altă ieroglifă. Şi brusc te apuci de descifrat şi afli (are grijă Meduza asta) că, uite, şi în viitor, în perspectivă, s-a scris tot. Şi perspectiva e complet acoperită. Dar eşecul meu, cel din viitor, cel care vine, vine, vine, carele din moarte pre moarte călcînd totul în picioare?... Eşecul meu cine l-a scris, acolo, în viitor? Sau cine stă să-l scrie? Un **douămiist**, desigur: calm, la computer, sorbind dintr-o călimară din vechiul, atunci, veac un **ersatz** răcoros, apetisant, gata preparat, gata inspirat, gata apt să sprijine noul demers poetic.

Şi criticul, criticul? ce face el acolo, în viitor? Glosează, cu ochii într-un **imput** de sticlă, comandă cuvintelor o gramatică simplistă de propoziţii tăcute. Eşti nouăzecist? întreabă criticul. Şi tocmai se pregăteşte să dea o comandă computerului care, trăind singurătatea omului, va răspunde prompt cu răspunsuri demult ştiute, dar pierdute pe drum şi stocate acolo, în vintrele sale de ţesătură, adică de text, de între-ţesătură, adică de inter-text. Eşti optzecist?, revine şi te trezeşti brusc transpirat ca la o anchetă judiciară pentru deturnare de fonduri, sau de conturi. Nu, eu sunt **nouăzecicincist**; mai precis, nouăzecicincist şi jumătate. Merg spre **nouăzecişesist**. Suntem în iunie. Ahaa! se aude în vintrele computerului duhnind a mirare şi a neputinţă într-un limbaj intens simbolizat. Eşti din **ăia**, din ăia care... Hm, să vedem ce putem face! Punct. Sau **interior de punct**, vorba lui Nichita. Şi el, tot din... **ăia**!...

Şi, iată, cuget brusc iluminat şi inspirat de Beatrice care se uită peste gardul vecinului cu două metafore în loc de sîni şi pe care grindina asta păcătoasă o ocoleşte miraculos. Au italienii, nu ei, de fapt, nişte panglicari, ci limba aia a lor care-i apărea lui Dante pe înseratul lui Duecento ca o

sălbăticiune printr-o "selva oscura', are italiana, deci, un verb superb: **poetare** şi, uite, că mă apucă aşa, din senin, un fel de gelozie a lui **întru**, că limba mea nu-l are; **poetare**. Şi-mi aduc aminte că bunica mea, analfabetă, cînd a auzit că scriu poezii mi-a zis aşa, dintr-odată, fără preparaţie, pur şi simplu **poezînar**. Şi mă culeg. Îmi revin.

Continuu să bat cîmpii, pianul e tot mai dezacordat, provincia, tot mai suptă de somn, cuvintele mele, tot mai puţine. Dar cum mai poţi astăzi să vorbeşti în limbaj de tratate despre poezie? Să defineşti, să glosezi, să desparţi, să pui laolaltă? Şi, totuşi, bătrînul nostru bunic (vitreg, poate), Immanuel Kant, explica odată contemporanilor săi din viitor cum trebuie disociat între "capul mecanic" al lui Newton, care poate explica procesul descoperirii lui ştiinţifice, şi geniul artistic, de exemplu, al lui Homer sau Wieland, care n-ar putea dovedi nimic de cum s-au compus şi produs în capul lor ideile pentru că nici ei înşişi nu ştiu. De ce scriu poezie, astăzi? De-aia. Ca să dovedeşti, ce? Nimic.

Ce (mai) e poezia, astăzi? Un pariu pe nimic, poate. Un joc de hazard, al hazardului, un ţintar infidel pe trupul sărac al poetului pe care limbajul şi-l alege drept mijlocitor. O întrebare cu care - unic bagaj obosit - porneşti la un drum spre niciunde şi pe care o foloseşti, cînd şi cînd, printre atîtea rătăciri, mai mari ori mai mărunte, drept călăuză. O specie de busolă ca un dar al instinctului de a te citi în cuvinte. O glumă, poate, dar o glumă fără de care, pe drumul de întoarcere din legenda care ţi-a devenit destin, privind neatent în urmă rişti nu s-o piezi pe Euridice, ci să te pierzi pe tine însuţi. Rişti să te des-hamletizezi. Căci ce ar mai fi "dulcele prinţ" danez fără întrebare? Adică, fără poezie? Poate doar un biet, deşi divin, Will. Poezia, o aproximare a nimicului. O algebrizare a vidului care se întinde, te cuprinde...

Scanned with OKEN Scanner

Ori, ca mereu, un scandal, un imens scandal al speranței? Cînd nimic nu mai ai de pierdut, ca noi, azi, **aici și acum**, nimicul care suntem, care am mai rămas, care ne-am mai rămas, reprezintă unica avuție, unicul rest de demnitate și de căință. "Omul nu-și poate trăi viața fără să o exprime", zisese Cassirer. Asta era.

Într-o lume - a noastră? - în care tehnologicul și-a convertit eșecul său nedeclarat într-o vocație de dicționar (tip computer, video-text), un fel de caricaturală replică, prin timp, a acelui "uomo universale" renascentist, Poezia își strigă urgența prin pariul său fascinant pe gratuitate. Ea nu poate dovedi nimic și în asta consistă, probabil, gloria și miraculosul ei eșec. Ea refuză definiția, pentru că tinde să suspende moartea. Ori doar spaima de moarte, mult mai periclitantă și mai insuportabilă.

Într-o lume - a noastră? - în care știința și-a semnat propriul ei eșec în numele gratuității agresive, gratuitatea poeziei ne-a rămas unicul sprijin "real" pe un drum al re-găsirii unei ordini a cărei nălucă nicicînd omul n-a abandonat-o.

Ce-i drept, rareori poetul vorbește despre **ce** trebuie. E periculos să-l asculți și imposibil să-l urmezi, în **astăzi**. Dar mai există ceva din străvechea ademenire cu care cîntărețul îmblînzea fiarele și îndepărta sfada din cetate? Foarte puțin. Însă, cu cît mai puțin, cu atît mai de preț. Icar merită să încerce. Încă o dată, iar și iară. El este doar rudă cu poetul. Din neamul vestit al dedalizilor. Văr cu labirintul.

Scriu (poezie), fiindcă, iată, sunt aici, viu încă, "un tînăr mort cu ochii vii", și trebuie **să ies**. Sunt în labirint pentru o vină pe care tot încerc să mi-o asum justificînd-o limbii mele materne și încerc să ies: fără talent, cu șansă, cu viclenie, dar în orice caz cu multă, imensă disperare. Și,

poate, să salvez, ici-colo, vreun cuvînt care mi-a oferit sălaş în sine.

Cineva mi-a vorbit într-o dimineaţă a orbilor de un fir salvator. Ori poate doar am auzit această poveste, demult-demult, stînd la întrebări cu nişte semeni de-ai mei mai săraci, într-o peşteră, cu faţa la perete şi cu spatele la un foc mare şi sfînt. Şi caut firul. Şi firul e rupt. Şi încerc să învăţ a muri vreodată, ca niciodată, să învăţ să fac noduri şi semne. Căci şi semnul e rupt. Aici, unde se-arată Geneza şi unde Cuvîntul începe să vestească.

Şi dacă totuşi "**es ist alles anders**"? Dacă totuşi singurătatea care mă desconspiră nu-i tocmai a mea? Şi dacă firul e doar promisiunea aceea năstruşnică, imposibilă că la capătul coridorului eşti doar tu însuţi, dar nu cum ai fi voit să fii, ci doar atît: cum eşti? e mult, e puţin? Cine mai poate şti?

7 iunie 1995

MARIELA ROTARU
(1969 - Caracal)
Facultatea de litere Bucureşti, secţia franceză.

Debut: **Galeria de singurătate** (Pontica, 1992)

De la ***CÎNTURI CĂTRE MILENIUL III*** *(publicate în presă la vîrsta de şaisprezece ani, pe cînd era elevă), Mariela Rotaru a ajuns la* ***GALERIA DE SINGURĂTATE*** *(acum cînd este studentă). Un efort de coerciţie discursivă, demn de toată atenţia, pe care l-am urmărit îndeaproape. Tînăra poetă şi-a restrîns treptat aria motivelor, cenzurîndu-şi drastic pulsiunile sentimentaliste. Discursul s-a interiorizat, crispîndu-se de atîta concentrare şi a devenit "scrijelitor", ca să folosesc un cuvînt ce revine obsesiv în textele sale neincluse în acest volum. Relieful sobru al poemelor se întemeiază pe cîteva sintagme ("strigăt", "semn", "real", "materie", "alb", "cuvînt", "sînge", "frig") care fixează aerul rarefiat al* ***galeriei****, restrictiv faţă de orice aleatorism metaforic, caracteristic debutanţilor. Puţinele texte selectate aici transcriu itinerariul* ***poiesis****-ului, "scrijelat" în expresie ca o tranziţie dureroasă de la emoţie la sentiment. Cred că autocenzura e o dovadă de asumare lucidă a actului scriiturii, fapt ce poate fi confirmat de evoluţia poetei.*

Marin Mincu (1992)

"O forţare a realului"

În **Galeria de singurătate**, cartea mea de debut, prin metafora implicită a aerului rarefiat, ce se constituie deopotrivă ca generator textual dar şi ca "botez" ontic, prefigurez o zonă sufocată, a poeticului şi a realului. Întrucît spaţiul asfixierii, departe de a fi proiectat doar ca înscenare pur poetică, se dovedeşte şi un mod de redimensionare a realului tragic. Exorcizarea lui în/prin poezie rămîne doar o virtualitate, răul necesar fiind mai important poate decît depăşirea lui; culpa lumii obiective ţinteşte, prin rostirea poetică, nu o ispăşire în subiect, individuală, ci o exhibare de sine, o intenţie de forţare a realului, ce prea adesea ne suspendă aerul, pînă la explozie. De acolo înainte, poate, tipologia dezolantă a vieţii (din poezie şi chiar din viaţă) se va metamorfoza. Acesta este şi deziderattul demersului meu literar viitor, dar, cum peste (în) mîna care se scrie se suprapun, nebănuit şi neîncetat, multiple măşti, ca o modalitate profundă a creativităţii contemporane, este practic imposibil să prevezi, altfel decît în act, finalităţile plăsmuirilor viitoare.

De ce scriu? De ce totuşi scriu? Pentru că numai alunecînd în pagină, privirea devine privire în interior, a lucrurilor, a lumii, vocea înfiinţează curgerea unor infinite spaţii în care utopia se sincronizează cu realul, mîna se strecoară în porii materiei palpînd tensiuni semnificante. Este o modalitate de a te practica pe tine însuţi, nu poţi rezista tentaţiei de a te lăsa absorbit în sine, chiar dacă rişti să găseşti sinele schimbat, refuzîndu-ţi-se, chiar dacă, uneori, în încercarea de a realiza autenticul eşuezi dintr-o acută şi prea des invocată conştientizare. Demersul nu mai poate fi unul

demiurgic, nici măcar unul prometeic, el se înscrie doar ca experienţă, şi adesea doar ca exerciţiu ce pare a proclama că nu se întîmplă nimic mai mult decît o scriere. Te dizolvă în literă din dorinţa de a o testa, de a-i măsura, cu fiinţa, drumul pînă la următoarea literă şi astfel îţi construieşti un alfabet ce nu mai acceptă postura de obiect şi se populează cu tot atîtea voci cîte încap în rostirea interioară.

De fapt, în această "capcană", consimţită de altfel, par a intra toţi poeţii colecţiei Euridice a Editurii Pontica. În maniere diferite, ce ţin de gesticulaţia poetică proprie, ei săvîrşesc aceeaşi "deghizare" a experienţelor personale (în cuvînt sau/şi în existenţă), ce sînt comunicate percutant, cu grija de a nu aboli misterul Fiinţei, dar absorbiţi, la propriu, de cel al Poeziei.

Scanned with OKEN Scanner

LIVIU IOAN STOICIU
(1950 - Dumbrava Roşie, Neamţ)

VOLUME:
La fanion (1980), Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor; **Inima de roze** (1982); **Cînd memoria va reveni** (1985); **O lume paralelă** (1989); **Poeme aristocrate** (Pontica, 1992), Premiul Uniunii Scriitorilor; **Jurnalul unui martor, 13-15 iunie 1990, Bucureşti** (1992).

Am scris cu seriozitate/severitate despre primul volum al lui ***Liviu Ioan Stoiciu****, incitat şi de dedicaţia ce-mi compusese, prea aulică pentru un debutant. L-am cunoscut apoi pe poet la* ***întîlnirile*** *de poezie de la Tg. Neamţ şi am constatat că el era deosebit de congenerii săi, prin puritatea morală, cu toată fragilitatea asumată a fiinţei. Mai încoace, l-am revăzut la fel de curat, nefalsificat de pliul istoriei recente, ceea ce m-a umplut de bucurie.*

Evident, poetul s-a transformat radical acum faţă de primele volume publicate; a dispărut acea crispare încleştată a discursului ce-i anihila energiile lirice profunde, lăsînd să răzbată la suprafaţă doar crusta restrictivă a autoironiei. Se simte încă un halou adînc de magme dure, ce se pietrifică în bucăţile de marmoră lustruite de sîngele textual, şiroind din carnea fragedă a metaforei. În "aerul plin de vînătăi" are loc însă o înceată alunecare "aristocrată", anunţînd în surdină decantările acute ale unuia dintre cei mai însemnaţi poeţi de azi.

Marin Mincu (1992)

Scanned with OKEN Scanner

Dependenţa de a scrie

Aşezat în afara oricărei ordini culturale, un "eşec al istoriei colective", mai degrabă cititor speculativ decît creator sistematic de literatură, într-o lume în care nu trebuie luat nimic în serios, îmi place să cred că într-o zi "mă voi regăsi" - Dumnezeu cu mila. Mă voi regăsi, neapărat, fie şi "în afara devenirii".

De ce scriu? Mai exact, de ce scriu poezie, totuşi? Cînd inspita absolutului... Păi, de ce să nu mă las în voia scrisului - "dacă aşa îmi vine", îndrăgostit de renunţare cum sunt, pus în slujba "ruinei omeneşti"? Deschizînd mereu supape la tensiunile acumulate în interior - să fiu sincer pînă la capăt, nostalgic, habar nu am de ce pierd vremea cu scrisul poeziei, în fapt. Poate scriu să nu las sufletul să-mi lîncezească. Sau fiindcă "bila neagră" secretă cine ştie ce abur de substanţă inefabilă care, o dată trecut în sînge şi "urcat la cap", la "hipofiză", sensibilizează în asemenea hal "hipotalamusul", încît... Plus efectele secundare ale experienţei extazului pe propria piele... Etc. Pot să pun pariu, de altfel, apropo, că poezia se naşte tot printr-un amestec organic banal, chimic - de săruri, mă rog, substanţe "acumulate în exces" şi exaltaţii demonice, într-un raport fiziologic drămuit de Atoatefăcătorul şi Atoatesimţitorul, la care se adaugă "metabolismul cultural"! Nu au decît savanţii în medicina criticii literare să deslușească taina divină a "producerii poeziei pe calea chimiei organice" - personal, nu sunt chiar deloc interesat să aflu ce naiba, ce boală fatală mă tot aşează la masa de scris cînd îmi e lumea mai dragă şi îmi conduce mîna dreaptă pe fila albă de hîrtie să caligrafieze litere, cuvinte, sintagme, versuri... În fapt, enervîndu-mă la culme nu atît creaţia artistică în sine, "instinctuală",

"sănătoasă" sau purtătoare de viruşi scăpaţi din Paradis şi Infern, "ucigători", cît sentimentul de responsabilitate faţă de ceea ce am scris şi nesfîrşita culpabilitate în faţa ratărilor repetate datorate alunecării spre o luciditate sterilă.

Adevărul e că am ajuns să mă compătimesc azi că scriu poezie, avînd revelaţia zădărniciei "a tot ce există" - de la 10 ani, conştient (între acea conştiinţă de sine şi conştiinţă de lume), mă tot dau cu capul de pereţi. Subconştientul jucîndu-mi permanent feste de atunci, de cînd aveam 10 ani! De cînd m-am proiectat dincolo de mine... Azi am 45 de ani - vă daţi seama, deja e "boală curată" creaţia literară pentru mine, o reprezentare umorală, o ironie a sorţii... La 10 ani locuiam cu părinţii într-un canton C.F.R. (viitor obiect de stadiu, "ca idolatrizare a originii", în cartea mea de debut, apărută la 30 de ani, în 1980), izolat, undeva în Moldova de Jos, la 2 kilometri de comuna Adjudu-Vechi şi 4 kilometri de oraşul Adjud - localităţi ce, de la un moment dat, inexplicabil, nu mă mai interesau decît pentru bibliotecile lor, viciul lecturii "în dorul lelii" avînd de atunci să-mi scoată peri albi. Neobişnuit, fără precedent în familie, în anii '60 am scris nu numai poezii "după ureche", un caiet întreg, ci am scris de mînă şi am "confecţionat-editat" şi trei reviste literare (cu apariţie săptămînală şi lunară), pînă la 14 ani, pentru părinţi, trei surioare şi un frate... Nu glumesc! De ce am simţit nevoia să conştientizez că scriu versuri atunci şi să mă profesionalizez, mai în glumă, mai în serios, în circuit închis, la nici 15 ani, publicîndu-mi în propriile "reviste" joaca de-a creaţia artistică?

O trecere de la substanţial la figurat s-a produs încă de atunci, de la 10-15 ani, fără sens? Trăind un veşnic sentiment de neîmplinire. Ce era la vîrsta aceea, oare, aparent, şi ce era realitate? Pierdut într-o imensă puritate interioară... De ce nu

Scanned with OKEN Scanner

am renunţat nici la 45 de ani la înşelăciunea creaţiei artistice şi de ce accept, încă, jocul meditaţiei "asupra măştii"? Asupra eticii şi esteticii măştii "umane" - pierdut undeva între melancolie şi ironie... Forma literară însăşi luînd chipul trecerii vîrstelor mele, prin "arderi de etape". Ce a funcţionat, mai întîi şi mai apoi, a fost intuiţia organică, necesităţile de exprimare ale trăirii brute a sufletului, sau aspiraţia inconştientă spre performanţă artistică, transcendentă, dată "prin semn", unuia sau altuia, prin naştere?

Tînjesc permanent după poezie, "ceva abstract", după o anume stare de spirit utopică, e deja patologic la mine - sunt grav bolnav? O maladie a neantului... Interesant, totodată, e însă că scriind poezie (bună, rea), am senzaţia "revindecării" şi reieşirii din criză - e o eliberare terapeutică şi o "întoarcere la normalitate" la mijloc, pe care numai creaţia mi le poate da. E o iluzie complementară... Pe an ce a trecut din anii '60 "m-am specializat în propria boală", în interpretări, pretexte polemice, resituări, disocieri de alţii sau de sine, în fragmentarism, descoperind inclusiv faptul că "melancolia se poate vindeca prin ironie" - fără să fi neglijat vreo clipă contextele social-politice, cultural-istorice şi morale sau mentalitatea colectivă. Captiv mie însumi, îmi retrăiesc "în sens figurat", prin poezie, realitatea interioară, cu mult mai bogată decît realitatea exterioară mie, cel puţin asta e impresia mea - fiind gata să-l contest şi pe Dumnezeu că "m-a greşit" cînd m-a conceput, o dată ce adeseori îmi demonstrează că sunt contrariul lui. Pe zi ce trece, stringent, constat pe mai departe că sunt nu numai contrariul lui Dumnezeu, ci şi a ceea ce am fost eu pînă mai ieri...

Am devenit demult dependent "clinic" de scris, de scris poezie (care e un drog) - dacă nu o scriu, "cad la pat", intru în recluziune, în acel "circuit al spiritului" din vasele

comunicante, în "rătăcire închisă", fără altă finalitate decît să intru, de la un moment dat, în spitalul de nebuni! De altfel, chiar cred că e o distanţă minimă între viziunile personale, originale ale poetului şi cele ale nebunului, mai ales cînd e pusă la bătaie figura retorică, în subterfugiu, care se transformă într-o figură existenţială... Manifestările maladive fiind mult mai accentuate în procesul creator - doar produsul recuperator, "efectul de formă", poezia scrisă în sine, ne ţine pentru încă o clipă departe de nebunie, de boala psihică! Pentru încă o clipă, atenţie - pragul refulat poate fi oricînd confundat şi trecut, "conştiinţa limitelor corpului", morbidă, este incontrolabilă şi poate ceda oricînd, pusă la încercare abuziv de "criteriul funcţiei limbajului". Un limbaj care dă expresie artistică "stărilor noastre afective individuale", în mod special, şi "istoriei ideilor, a sentimentelor şi a mentalităţilor", în general...

Proiectul antropologic iniţial, sensibil la valoarea artistică, a lăsat pe această lume specificităţi, "noi sensibilităţi" şi diferenţe estetice la grămadă, să aibă Mama Natură de unde să aleagă. Faptul că mie, unul, mi s-a dat crucea amînării realizării depline în literatură, în poezie îndeosebi, a menţinerii în proviziriu, într-un relativ minim succes de adecvare la gustul public, oare ce poate să însemneze? Că rezervele autoreflecţiei nu mi s-au terminat, ci din contră - dominat cum sunt de scepticism decadent? Aşa vreau să cred, o dată ce sunt mereu pus pe încheiat socotelile cu propria poezie, sinucigaş! Şi o dată ce mereu o iau de la capăt, reînviind blestemul scrisului... Degeaba am încercat să mă vindec de scris prin poezie, publicînd, riguros, chiar cinci cărţi de versuri, nu tocmai ignorate de critica literară - cîtă vreme însuşi scrisul s-a dovedit a fi pentru mine terapia existenţială "naturistă" salvatoare, a împăcării cu mine însumi!

Că o fi o plăcere masochistă să-mi bat joc de propriul destin, scriind poezie? Tot ce se poate - deşi se subînţelege că mai degrabă destinul îşi bate joc de mine, decît eu de el! Un destin păgubos, ce-şi bate joc de el însuşi pînă la urmă, eu necontînd în abstract - cînd doar **conştiinţa suferinţei** e importantă "pentru progres".. Oricum, ferească Dumnezeu să vină timpul epuizării mele interoare, care să mă expună vidului egolatru, "al certitudinii nerefuzate", şi să nu mai fiu în stare să scriu poezie, simplu exerciţiu de supravieţuire postumă...

8 iunie 1995. Bucureşti

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Argument	5
Traian T. Coşovei	7
Dumitru Crudu	11
Paul Daian	14
Caius Dobrescu	18
Vasile Petre Fati	23
Bogdan Ghiu	28
Felix Lupu	34
Angela Marinescu	37
Gabriela Negreanu	44
Ştefania Plopeanu	52
George Popescu	55
Mariela Rotaru	61
Liviu Ioan Stoiciu	64

Scanned with OKEN Scanner

Argument

De ce scriu poeţii poezie? Acesta e un secret pe care nici ei nu-l ştiu. Nu se poate spune cu exactitudine de ce poeţii scriu poezie din timpuri îndepărtate; ceea ce rămîne sigur, e doar faptul că o scriu. Se pare că există misterioase pulsiuni interioare care declanşează actul poetic, act salvator în ordinea integrării heideggeriene a fiinţei. Nu se înţelege cum acest hybris, creativ şi existenţial, poate fi admis de instanţa transcendentală, ca şi cum ar reprezenta una dintre îndeletnicirile cele mai lejere.

Mulţi cercetători îşi imaginează prezumţios că pot descrie resorturile procesului poetizant, divulgîndu-i astfel mecanismele secrete; este, desigur, posibil ca, prin încercări repetate, să ne apropiem de vîrtejul textual care aboleşte realul şi să atenuăm din spaima metafizică pe care o dă operaţia de transfer a scrisului.

Marin Mincu

PONTICA

ISBN 973 - 9224 - 07 - 5

Lei 3000